

A black and white photograph of several children climbing a large, spherical metal structure made of interconnected rods and joints. The children are positioned at various heights, some looking towards the camera. The structure is set against a bright, overcast sky.

Kompetencebaseret Rullende skolestart og Aldersintegreret Indskoling

Hovedrapport – Slutevaluering 2011

VERSION 4.0 | Oktober 2011

INDHOLD

1. Indledning	4
2. Resumé.....	6
2.1 Tre analytiske niveauer	6
2.2 Opsummering.....	6
2.3 Uddybning	8
2.3.1 KRAI som indskolingsmodel.....	8
2.3.2 KRAI som forandringsproces.....	9
2.3.3 KRAI som pilotprojekt:.....	10
2.4 Vurderinger af de overordnede antagelser om indskolingsmodellen.....	11
3. Om KRAI	13
4. Overordnede perspektiver på KRAI.....	15
4.1 Overordnet tilfredshed.....	15
4.1.1 Opsummering	18
4.2 Samarbejdet mellem lokaldistrikter og forvaltning	18
4.3 Pilotprojekt og forandringsproces set i medarbejderperspektiv	20
4.3.1 Opsummering	23
5. Trivsel i KRAI.....	24
5.1 Overordnet vurdering af trivsel.....	24
5.1.1 Opsummering	31
5.2 Sociale kompetencer i KRAI.....	31
5.2.1 Opsummering	32
5.3 Motivation for at gå i skole.....	33
5.3.1 Opsummering	34
5.4 Inklusion af alle børn.....	34
5.4.1 Opsummering	37
6. Læring og faglige kompetencer i KRAI.....	38
6.1 Læring i dagtilbuddet	38
6.2 Læring i indskolingsforløbet	38
6.2.1 Opsummering	42
6.3 Oplevede årsager til en styrket faglighed og læring	42

6.3.1	Opsummering	46
7.	Overgange og samarbejde i KRAI	47
7.1	Alder ved skolestart.....	47
7.2	Skolestart	48
7.2.1	Bedst mulige overgang	51
7.2.2	Opsummering	52
7.3	Samarbejde	53
7.3.1	Opsummering	55
7.4	Overgang til mellemtrin.....	55
8.	Forældresamarbejde	57
8.1.1	Opsummering	59
8.2	Information og vejledning til forældre	59
8.2.1	Opsummering	61
9.	Fysiske rammer.....	62
10.	Dataindsamling og metode	63
Bilag 1	64

1. INDLEDNING

I 2007 tog Aarhus Kommune initiativ til pilotprojektet Kompetencebaseret Rullende skolestart og Aldersintegreret Indskoling (KRAI). Projektet startede i skoleåret 2008/2009 i lokaldistrikterne Malting, N. J. Fjordsgade og Lisbjerg. Pilotprojektet skulle afprøve nye indskolings-, undervisnings- og organisationsformer, kortlægge behovet for kompetenceudvikling af involverede medarbejdere, samt afdække, hvordan et aldersintegreret og kompetenceopdelt indskolingsforløb organiseres og forankres bedst muligt. I det centrale projektgrundlag, udarbejdet af Aarhus Kommune, Børn og Unge, i 2007, blev udgangspunktet indledningsvist formuleret således:

”Kompetencebaseret rullende skolestart betyder, at børn fra dagtilbud vil få mulighed for at begynde i skole, når forældre efter en status- og udviklingssamtale med pædagoger vurderer, at det enkelte barn er parat. Der vil være mulighed for at starte på 3-4 forskellige tidspunkter i løbet af året. Med aldersintegreret indskoling optages børnene i en indskolingsdel, som dækker henholdsvis 0., 1., 2. og eventuelt 3. klasse (med trinvis opstart på skolerne). Som afløser for årgangsdelte klasser dannes aldersintegrerede klasser, hvori børnene løbende optages. Derudover etableres der faglige læringsrum, hvortil holddannelsen kan foretages på baggrund af børnenes kompetencer, køn, interesser, behov mv. Dermed forbedres mulighederne for en systematisk differentiering af undervisningen. Målet er herigennem at skabe øget trivsel, læring og udvikling for alle børn.”

Det er pilotprojektets formål...

- at sikre bedre rammer, og derved muligheder for at differentiere undervisningen i forhold til den enkelte elevs kompetencer og behov
- at styrke børns trivsel, læring og udvikling i skolestarten med et særligt fokus på sprog, læsning og sociale kompetencer
- at børnene oplever en mere sammenhængende overgang, og at de ikke fastholdes i bestemte roller, for dermed at sikre deltagelsesmuligheder for alle børn i fællesskaber
- at styrke det tværfaglige samarbejde mellem lærere og pædagoger, hvilket, sammen med en pædagogisk og faglig differentiering, vil skabe et bedre grundlag for at håndtere elevernes forskellige læringsstile
- at forældresamarbejdet styrkes på de berørte skoler og institutioner, da pilotprojektet lægger op til et gensidigt forpligtende samarbejde mellem dagtilbud, skoler og forældre

I samarbejde med de involverede parter formuleredes fem overordnede antagelser om virkninger i KRAI:

1. Aldersintegration koblet med kompetencebaserede grupper/hold fremmer børnenes/elevernes trivsel, herunder social inklusion.
2. Aldersintegration koblet med kompetencebaserede grupper/hold fremmer børnenes/elevernes læring, herunder sprog- og læseudvikling.
3. Arbejdet med status og udviklingssamtaler og rullende skolestart medvirker til øget fokus på inddragelse af læringsmål og indikatorer i den pædagogiske virksomhed, tilpasset de enkelte elever.
4. Brug af undervisnings- og organisationsformer, der tilgodeser fælles læringsmål, tilpasset de enkelte elevers faglige forudsætninger og behov, fremmer en pædagogisk og faglig differentiering.

5. Øget samarbejde mellem lærere og pædagoger udvikler et socialt og fagligt inkluderende læringsmiljø.

På baggrund af ovenstående rammer udarbejdede lokaldistrikterne deres eget selvstændige projektgrundlag tilpasset de lokale vilkår for projektet. Der er således tale om et fælles udgangspunkt, der er afprøvet og udviklet i tre forskellige kontekster.

Denne rapport slutevaluerer KRAI som indskolingsmodel, forandringsproces og pilotprojekt. Rapporten evaluerer de tre lokaldistrikter samlet, for derved at undersøge KRAI på tværs af lokaldistrikternes forskelle. Derudover slutevalueres KRAI i de tre lokaldistrikter i særskilte rapporter.

Slutevalueringen er en afdækning af de involverede aktørers erfaringer, oplevelser og vurderinger af KRAI. Derudover er trivselsmålinger, læsetest, alder ved skolestart, elevfravær mv. inddraget. Via dette samspil mellem kilder styrkes evalueringens resultater. For en yderligere beskrivelse af de anvendte metoder og kilder henvises til kapitel 10: *Dataindsamling og metode*.

I kapitel 2: *Resumé* opsummeres evalueringens hovedtendenser kort, og der samles op på vurderinger af de fem overordnede antagelser, samt på KRAI som indskolingsmodel, forandringsproces og pilotprojekt.

I kapitel 3: *Om KRAI* gives en kort beskrivelse af KRAI-modellens hovedtræk og organisering, sådan som den er afprøvet og udviklet.

Kapitel 4 til 9 beskriver og analyserer relevante aspekter af KRAI, som de er afdækket blandt aktørerne. Således starter kapitel 4: *Overordnede perspektiver på KRAI* med at beskrive den overordnede tilfredshed med KRAI, samarbejdet mellem forvaltningen og de tre lokal distrikter, og ser til sidst på medarbejdernes overordnede vurderinger af inddragelse og parathed til KRAI.

I kapitel 5: *Trivsel i KRAI* undersøges aktørernes oplevelse af børns trivsel i en skole med KRAI, herunder børnenes sociale kompetencer og motivation for at gå i skole, samt social inklusion af alle børn.

I kapitel 6: *Læring og faglige kompetencer* analyseres aktørernes opfattelse af KRAs indflydelse på børnenes læring og faglige kompetencer.

I kapitel 7: *Overgange og samarbejde i KRAI* ses nærmere på overgangen fra dagtilbud til skole og overgangen fra indskoling til mellemtrin. Herunder undersøges samarbejdet mellem dagtilbud og skole, og mellem skolens undervisningsdel og fritidsdel.

I kapitel 8: *Forældresamarbejde* undersøges forældre og medarbejders oplevelser af samarbejdet forældre i mellem og af skole-hjemsamarbejdet. Til sidst fremlægges kort hvorvidt skolernes fysiske rammer vurderes som passende til en indskolingsmodel som KRAI.

I nogle tilfælde er antallet af respondenter i tabellerne meget få. Dette især når der ses nærmere på specifikke medarbejdergrupper på specifikke skoler. Især i disse tilfælde skal konklusioner foretages med forsigtighed.

2. RESUMÉ

Denne rapport er slutevalueringen af Aarhus Kommunes pilotprojekt med Kompetencebaseret Rullende skolestart og Aldersintegreret Indskoling (KRAI) i tre lokaldistrikter, Lisbjerg, Malling og N. J. Fjordsgade. Formålet med slutevalueringen er at indsamle erfaringer og vurderinger af KRAI på tværs af de tre pilotdistrikter med henblik på at...

- beskrive erfaringer, vurderinger og oplevelser af KRAI sådan som de kommer til udtryk hos aktørerne.
- bidrage til erfaringsudveksling og videndeling.
- give inspiration til interesserede skoler og dagtilbud i kommunen.

Rapporten beskriver en samlet vurdering af KRAI på baggrund af evaluering i de tre lokaldistrikter, men det skal understreges at der er endog store forskelle i de lokale oplevelser og vurderinger af KRAI.

2.1 Tre analytiske niveauer

Pilotprojektet hører til blandt de første, som i et større omfang har genereret erfaringer og viden om en fleksibel skolestart- og indskolingsmodel. I såvel midtvejsevalueringen som slutevaluering af KRAI, er der sondret mellem tre forskellige analytiske niveauer:

- KRAI som indskolingsmodel, dvs. selve kernen i den kompetencebaserede rullende skolestart og aldersintegrerede indskoling, sådan som de er udtrykt i antagelserne.
- KRAI som forandringsproces, dvs. de udfordringer, der til enhver tid vil være knyttet til at indføre nye organisationsformer - i dette tilfælde en ny indskolingsmodel.
- KRAI som pilotprojekt, dvs. de særlige forhold, der knytter sig til læring af et projekt, der skal generere erfaringer og viden om en ny indskolingsmodel.

Sondringen mellem disse tre niveauer kan være med til at synliggøre, hvilke evalueringsresultater der relaterer sig direkte til KRAI som indskolingsmodel, og hvilke evalueringsresultater der knytter sig til implementeringen af modellen, herunder at være pilotdistrikt. Sondringen mellem de analytiske niveauer har desuden været styrende for evalueringsspørgsmål, for analysen og for opsummeringen.

2.2 Opsummering

I dette afsnit opsummeres slutevalueringens centrale resultater på de ovennævnte tre analytiske niveauer.

KRAI som indskolingsmodel:

Det fremgår af slutevalueringen, at flertallet af hovedaktørerne, såvel i ledelsessammenhæng som blandt medarbejdere, forældre og børn, oplever, at projektet er lykkedes, og at KRAI i sin nuværende form er en anbefalelsesværdig skolestarts- og indskolingsmodel.

Det er en meget udbredt vurdering blandt hovedaktørerne, at der er en række fordele ved KRAI i forhold til en mere traditionel indskoling. Vurderingerne er, at KRAI i højere grad styrker børns faglige kompetencer, at børnene trives, at sociale kompetencer styrkes, og at KRAI synliggør børn med særlige behov og således forbedrer muligheder for en aktiv indsats for disse. Status- og udviklingsamtalerne og den rullende indskoling betyder desuden, at børn får en mere sammenhængende overgang fra dagtilbud til skole. Langt hovedparten af forældrene er tilfredse med KRAI, og tilfredsheden er tiltaget i takt med lokaldistrikternes erfaring og udvikling af indskolingsmodellen, også selvom forældresamarbejdet stadig er en særlig udfordring i denne nye skoleform. Erfaringerne og vurderingerne af indskolingsmodellen sammenfattes og uddybes i rapporten.

KRAI som forandringsproces:

At indføre KRAI i et lokaldistrikt er en krævende og omfattende proces, der indebærer betydelige forandringer for alle involverede i skole og dagtilbud. Den nye organisering udfordrer grundlæggende strukturer og kulturer i skolestart og indskoling.

Slutevalueringen viser, at de tre lokaldistrikter har påtaget sig den forandringsproces, der knytter sig til at være pilotprojekt og i vid udstrækning er lykkedes med, at udvikle og implementere en lokal KRAI-model. Omstilling til KRAI stiller store krav til forandringsledelse og kræver en omfattende forberedelsesindsats af alle medarbejdere i alle involverede institutioner. Særligt i forhold til daginstitutionerne, har der på nogle områder været problemer med at nå en tilfredsstillende inddragelse af medarbejderne. I begyndelsen af projektet var informationsgraden i relation til forældrene heller ikke i alle tilfælde tilfredsstillende. Evaluator vurderer, at man har reageret på disse problemer, og at inddragelsen og informationsniveauet nu vurderes som tilfredsstillende for de involverede.

Mange lærere og pædagoger har oplevet projektet som en stor faglig udfordring, men også en anledning til faglig udvikling og refleksion. Forandringsprocessen har for et mindretal af medarbejdere angiveligt medført forringelse af trivslen. Det er dog evaluators indtryk, at disse forhold er i bedring. I forhold til børns trivsel, fx målt på fravær eller deres udtrykte lyst til at gå i skole, har forandringsprocessen ikke haft negativ betydning. Forandringsprocessen opsummeres i rapporten.

KRAI som pilotprojekt:

Der knytter sig oftest uklarheder til et pilotprojekt. Dette pilotprojekt var ingen undtagelse, og mange uforudsete udfordringer skulle tackles undervejs. Projektet medførte således indledningsvist åbenbare behov i lokaldistrikterne for gennemtænkning og skærpelse af antagelser om virkning, og hvordan disse antagelser om virkning på børneniveau, rent praktisk organiseres.

Det er fælles for de tre pilotdistrikter, at mange medarbejdere har oplevet det som en stor udfordring at indgå i pilotprojektet. For nogle medarbejdere har de mange udfordringer og uklarheder været en kilde til frustration, mens andre medarbejdere lægger vægt på, at det har været spændende at kunne påvirke projektets udformning.

Nogle forældre var særligt i begyndelsen utilfredse med skolens deltagelse i pilotprojektet, fordi de oplevede, at deres børn var 'prøvekaniner' i et eksperiment. Der var primært tale om forældre til børn, der nåede at starte i en almindelig årgangsbestemt klasse for senere at blive fordelt på alders-

integrerede hold. Som nævnt er langt flertallet af forældre nu tilfredse, og forældretilfredsheden er stigende.

Med hensyn til administrative forhold viste pilotprojektet, at forvaltningens ordinære ressourcetil-delingsmodel ikke er egnet til KRAI-modellen. De tre lokale skoleledere har oplevet dette som en barriere og et problem for hensigtsmæssig lokal styring. Derfor er der sket en tilpasning af ressourcetil-delingsmodellen til de tre KRAI-skoler.

Pilotprojektet viste også, at understøttende indsatser og løbende sparring til lokaldistrikter, som omstiller til KRAI, skal sikres på forvaltningsniveau.

Væsentlig læring af pilotprojektet er, at en velfungerende KRAI forudsætter at alle led i lokaldistriktet er inddraget og indført i tydeligt formulerede pædagogiske metoder og målsætninger på børneniveau, og forberedt på hvilke organisatoriske ændringer det medfører. Information til forældrene er også vigtig, herunder særligt, at projektets formål og de forventede gevinster ved KRAI kommunikeres klart. Erfaringer fra pilotprojektet opsummeres i rapporten.

Ovenstående resumé uddybes i det følgende afsnit. Derefter gives en samlet vurdering af pilotprojektets overordnede antagelser.

2.3 Uddybning

De følgende afsnit er en uddybning af opsummeringen, og giver således et dybere indblik i slutevalueringens resultater. Uddybningen sonder fortsat mellem KRAI som indskolingsmodel, forandringsproces og pilotprojekt.

2.3.1 KRAI som indskolingsmodel

Det fremgår af slutevalueringen, at hovedaktørerne, såvel i ledelsessammenhæng som blandt medarbejdere, oplever, at projektet trods en periodisk hård læringsproces er lykkedes, og at KRAI i sin nuværende form er en anbefalelsesværdig skolestarts- og indskolingsmodel.

På trods af de tre relativt forskellige lokaldistrikter – med hensyn til fx fysiske/praktiske forhold, forældresammensætning, pædagogiske traditioner og andre lokale forhold – tegner der sig en række relativt ensartede erfaringer og vurderinger af KRAIs styrker, potentialer og udfordringer, som der kan arbejdes med:

- Overordnet præges evalueringen blandt de involverede aktører i KRAI – medarbejdere, forældre og børn – af høj tilfredshed, positive vurderinger og overbevisning om projektet og dets centrale antagelser.
- Den mest udbredte vurdering blandt aktørerne er således, at KRAI i en samlet betragtning opleves som en bedre indskolingsmodel med flere positive potentialer for børnene end den traditionelle model. Et mindretal oplever dog, at KRAI ikke understøtter og sikrer børns trivsel og ikke understøtter social inklusion i en tilstrækkelig grad til, at de samlet set kan vurdere KRAI positivt.
- Status og udviklingssamtalerne, samt det tværfaglige samarbejde ved kompetencevurderinger og overgange fra førskole til skole, vurderes positivt. Børnene begynder i mindre grad som ube-

skrevne blade, og det opleves i den sammenhæng også som en fordel for skolen, at de indskoles i mindre grupper. I den sammenhæng er det dog, især på daginstitutionsniveau, en generel vurdering, at der bruges mange ressourcer i samarbejdet omkring de tre/fire årlige indrulninger mv.

- Der er blandt aktørerne, og også blandt kritiske aktører, bred enighed i vurderingen af, at KRAI i højere grad end den traditionelle skoleform, styrker børns faglige kompetencer. Ledelse og medarbejdere vurderer desuden, at det faglige niveau i både top og bund styrkes, muligvis dog med den konsekvens, at der bliver større forskel mellem de fagligt stærke og de mindre fagligt stærke elever.
- Med hensyn til børnenes trivsel er der ikke helt samme entydige vurderinger. Den mest udbredte vurdering blandt ledere, medarbejdere og forældre er, at en skole med KRAI giver bedre forudsætninger for børn med særlige behov og for social inklusion af alle børn. På dette punkt adskiller Malling Skole sig fra de øvrige skoler, idet både flertallet af forældre og medarbejdere vurderer, at en skole med traditionel skolestart giver bedre forudsætninger for børn med særlige behov og for social inklusion af alle børn.
- Det fremgår af slutevalueringen, at der både er fordele og udfordringer forbundet med at inkludere alle børn i KRAI. En fordel består i tværfagligheden i de aldersintegrerede grupper (A.I. grupper) og det styrkede samarbejde mellem undervisningsdel og fritidsdel. En anden fordel er angiveligt, at børn med særlige behov og børn, der ikke trives, bliver meget mere synlige i en skole med KRAI.

Udfordringerne i forhold til inklusion er at forholde sig aktivt til børn med særlige behov, og at støtte børnene i den mere fleksible struktur, der er i en skole med KRAI i forhold til en skole med en mere traditionel indskoling. Herunder at sikre videregivelse af vigtig viden om børnene og deres behov, når børnene ruller fra et hold til et andet.

- Et område hvor KRAI særligt møder store udfordringer, er i relation til forældresamarbejdet. I forhold til skole-hjemsamarbejdet finder forældrene det vanskeligt at skulle forholde sig til flere lærere. I samarbejdet forældrene imellem oplever de det desuden vanskeligt, at forældregrupperne også "ruller". Det udfordrer forældrenes overblik og orienteringsevne, når de ikke tilhører en fast forældregruppe. Flertallet af medarbejdere vurderer, at deres samarbejde med forældrene er blevet styrket i KRAI.
- Det bemærkes, at der er en tydeligt positiv sammenhæng mellem forældrenes samlede tilfredshed og længden af perioden, som lokaldistrikterne har gjort sig erfaringer med og udviklet KRAI i. Blandt medarbejdere kan samme tendens mellem erfaring med KRAI og tilfredshed konstateres.

2.3.2 KRAI som forandringsproces

Af erfaringerne fra forandringsprocessen kan følgende opsummeres:

- KRAI er en væsentligt mere omfattende forandringsproces end først antaget. Både i lokaldistrikterne og i forvaltningen har man erfaret, at KRAI medførte en kæmpemæssig organisationsændring, og at projektet havde gennemgribende implikationer på alle niveauer i organisationen.

- Forandringsprocessen er omfattende og krævende for ledelse og medarbejdere og har vist, at procedurer for inddragelse og indføring i pædagogiske metoder og målsætninger skal planlægges nøje og styrkes før og under indførelse af KRAI.
- Det er en forekommende vurdering, at det, set fra de voksnes perspektiv, har været en ulempe for de første KRAI-årgange at være en del af den forandringsproces, som KRAI-projektet har medført. Trivselsmålinger og sygefravær blandt børnene samt børneinterview bekræfter ikke disse vurderede ulemper.
- Forandringsprocessen har for nogle medarbejders vedkommende været præget af frustrationer, forringelse af trivsel, sygemeldinger og samarbejdsvanskeligheder. Selvom et mindre antal medarbejdere angiveligt stadig ikke trives optimalt med KRAI, vurderes forholdene at være i bedring.
- Inddragelsesprocessen i og informationen om KRAI har for nogle medarbejdere været utilfredsstillende. Dertil kommer at nogle medarbejdere ikke følt sig klædt tilstrækkeligt på til opgaverne. Disse mangler vurderes nu at være tydeligt aftagende.
- Forandringsprocessen har medført et styrket samarbejde på institutionsniveau mellem skole og daginstitution. Internt på skolen har forandringsprocessen medført styrket samarbejde mellem undervisningsdel og fritidsdel (SFO) på medarbejderniveau.
- Grupper af forældre har været utilfredse med KRAI og herunder information om KRAI. Flertallet er tilfredse nu, og forældretilfredsheden er tiltagende.
- I forhold til børns trivsel, fx målt på fravær eller deres udtrykte lyst til at gå i skole, har forandringsprocessen ikke haft negativ betydning.

2.3.3 KRAI som pilotprojekt

Af erfaringerne fra pilotprojektet kan følgende opsummeres:

Pilotprojektet...

- har vist, at det i forbindelse med indføring af KRAI er nødvendigt, at der organiseres en forvaltningsmæssig understøttelse, som dels sikrer sparring undervejs og dels stimulerer, at alle dele af forvaltningens afdelinger så vidt muligt understøtter KRAI.
- har vist, at forvaltningens ordinære ressourcetildelingsmodel ikke er egnet til KRAI-modellen. Tværtimod har ressourcetildelingsmodellen fungeret som barriere og problem for hensigtsmæssig lokal styring.
- har vist, at indføring af KRAI kræver solid organisationsmæssig understøttelse og tidlig inddragelse af alle involverede aktører i distriktet.
- har vist, at forandringerne og omstillingerne på børneniveau kræver tilsvarende og i nogle tilfælde væsentligt mere omfattende organisationsmæssige omstillinger på medarbejder/institutionsniveau.
- har vist, at forældrene skal informeres grundigt og løbende om pædagogiske metoder, målsætninger og ikke mindst om dagligdagen.
- har vist, at omstilling til KRAI kræver forandringsparathed, og at såvel forældre som medarbejdere skal forberedes på, at de første år af KRAI er en læreproces for alle.

- har skærpet opmærksomheden på, at det fortsatte arbejde med udvikling af pædagogiske metoder og procedurer, der sikrer trivsel, læring og faglige kompetencer for sårbare børn og børn med særlige behov, fortsat skal prioriteres højt.
- har vist, at det fortsatte arbejde med udvikling af nye metoder og fora til forældresamarbejde, fortsat skal prioriteres højt.
- har vist, at skolens og distriktets fysiske rammer kan virke hæmmende for KRAI, og at disse forhold skal indtænkes i forventninger og planlægning af den lokale indskolingsmodel og organiseringen af denne.

2.4 Vurderinger af de overordnede antagelser om indskolingsmodellen

I det følgende samles op på erfaringerne med og vurderingerne af KRAI som indskolingsmodel, sådan som den kommer til udtryk i de fem overordnede antagelser om virkninger, som blev formuleret af aktørerne i pilotprojektets indledende faser. Først beskrives antagelsen, og derefter præsenteres evalueringen:

1. Aldersintegration koblet med kompetencedifferentierede grupper/hold fremmer børnenes/elevernes trivsel, herunder social inklusion:

- Et flertal af de involverede aktører, såvel blandt forældre, medarbejdere og ledelse vurderer, at denne antagelse er holdbar. Ifølge de mest udbredte vurderinger består fordelene særligt i kombinationen af lærerfaglighed og pædagogfaglighed i A.I. grupperne og dermed i det samarbejde, der etableres mellem lærer i skolens undervisningsdel og pædagoger i skolens fritidsdel. Medarbejderne oplever også, at børn med særlige behov og børn, der er i risiko for lav trivsel, bliver meget mere synlige i en skole med KRAI, og at synligheden forpligter, så eventuelle trivselsproblemer håndteres hurtigere. Udfordringerne koncentrerer sig til gengæld om at støtte børnene i den mere fleksible struktur, der er i en skole med KRAI i forhold til en skole med en mere traditionel indskoling. Herunder at støtte børnene i at finde deres rolle på holdene, og sikre videregivelse af vigtig viden om børnene og deres behov, når børnene rykker fra et hold til et andet.

2. Aldersintegration koblet med kompetencedifferentierede grupper/hold fremmer børnenes/elevernes læring, herunder sprog- og læseudvikling:

- Der er udpræget enighed om de faglige styrker i KRAI blandt alle aktører. Også blandt aktører som på andre områder er kritiske overfor KRAI. Vekselvirkningen mellem aldersintegrerede hold og kompetencedifferentierede hold vurderes at have en styrkende indvirkning på børnenes læring og motivation til at lære. På de aldersintegrerede hold opstår der motivation hos børnene, når de spejler sig i ældre og dygtigere børn, mens de kompetencedifferentierede hold imødekommer børnenes niveau, og giver dem ro til at udvikle sig derfra. Til dette kan tilføjes, at de lærerskift, som de kompetencedifferentierede hold medfører, opleves som positive af de fleste børn, fordi de bliver undervist på forskellige måder, og dermed lærer forskellige ting. Her peger medarbejdere på, at lærerskiftet også er et skift i forvent-

ninger, og at de nye forventninger i sig selv kan motivere børnene. Endelig peger medarbejdere og ledere på fordelene i, at børnene ruller ind i en eksisterende kontekst, så deres socialisering og indlæring af praktiske færdigheder lettes. Dermed frigøres mere tid til medarbejdernes arbejde med det faglige indhold.

3. Arbejdet med status og udviklingssamtaler og rullende skolestart medvirker til øget fokus på inddragelse af læringsmål og indikatorer i den pædagogiske virksomhed, tilpasset de enkelte elever:

- I dagtilbuddene viser surveyen blandt dagtilbudsmedarbejdere, at arbejdet med status- og udviklingssamtaler netop har haft denne virkning. Antagelsen underbygges også af, at medarbejdere på skolesiden i fokusgruppeinterviews peger på, at det enkelte barns synlighed og særlige karakteristika øges ved skolestart. Det er dog ikke alle medarbejdere på skolerne, der er enige i denne vurdering. Desuden oplever nogle af dagtilbudsmedarbejderne, at skolestarten er meget tidskrævende, og det vurderes således, at fordelene ikke er proportionale hermed.

4. Brug af undervisnings- og organisationsformer, der tilgodeser fælles læringsmål, tilpasset de enkelte elevers faglige forudsætninger og behov, fremmer en pædagogisk og faglig differentiering:

- Surveyen blandt forældre peger på, at forældrene oplever, at undervisningen i KRAI er tilpasset deres børns forudsætninger og behov. Ligeledes peger surveyen blandt skolernes medarbejdere på, at medarbejderne mener, at KRAI forøger fokus på det enkelte barns forudsætninger og behov og fremmer den pædagogiske og faglige differentiering. Surveyresultaterne viser altså en styrkelse af den pædagogiske og faglige differentiering, men kan ikke direkte bekræfte antagelsen om, at det skyldes KRAIs undervisnings- og organisationsformer. Kvalitative interview viser også, at det har været og stadig er en særlig udfordring i forandringsprocessen netop at ændre organisation og rutiner på medarbejderniveau således, at det møder de ønskede forandringer på børneniveau.

5. Øget samarbejde mellem lærere og pædagoger udvikler et socialt og fagligt inkluderende læringsmiljø:

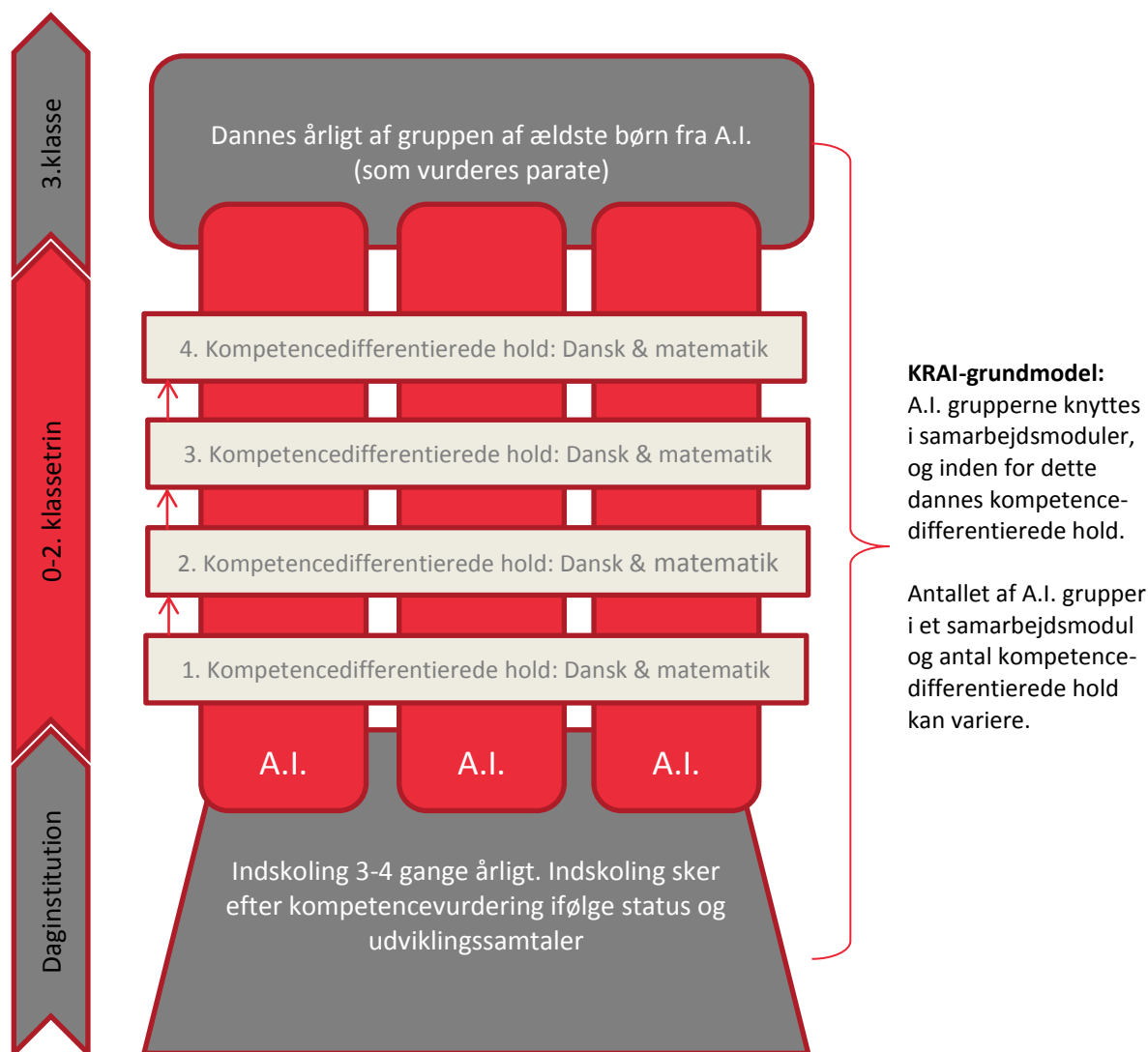
- Langt størstedelen af medarbejderne mener, at KRAI er med til at udvikle et socialt og fagligt inkluderende læringsmiljø. Ifølge disse vurderinger har KRAI altså haft en virkning tilsvarende ambitionen i den femte antagelse. Det er således også en udpræget fælles vurdering, at KRAI har styrket samarbejdet mellem lærere og pædagoger på skolen. I hvilken grad det styrkede samarbejde har betydning for et inkluderende læringsmiljø på børneniveau er uvist. Det bør også her erindres, at ikke alle involverede aktører er overbeviste om, at KRAI i sin nuværende form er tilstrækkeligt socialt og fagligt inkluderende.

3. OM KRAI

Dette kapitel redegør for de centrale elementer og principper i KRAI, som de tre lokaldistrikters modeller er udviklet på baggrund af.

Det overordnede formål med KRAI er først og fremmest en pædagogisk målsætning om, at styrke børns trivsel, læring og udvikling gennem en mere sammenhængende overgang fra dagtilbud til skole, samt skabe en mere fleksibel organisering af indskoling. Med en differentieret overgang er det blandt andet målet, at børn ikke fastholdes i bestemte roller, men at individuelle tilpasninger i fællesskabet stimuleres.

Fælles for KRAI-modellerne er, at børnene ruller ind i skolen, når dagtilbud/børnehave og forældre på baggrund af en status- og udviklingssamtale vurderer, at de er klar til at starte i skole. Børnene kan begynde i skole 3 til 4 gange årligt. Dermed ændres det primære skolestartskriterium fra at være aldersbetinget til også at være kompetencebaseret.

Børnene ruller ikke ind i en årgangsdelt klasse, men optages i en aldersintegreret gruppe med børn i alderen svarende til 0.-2. klasse. Denne A.I. gruppe udgør nu det fællesskab eller "hjemsted", som er gældende i hele indskolingen. Hver A.I. gruppe består af 28-31 elever, hvortil der er knyttet en lærer og en pædagog, som således følger eleverne frem til overgangen til tredje klasse.

Med udgangspunkt i elevernes faglige kompetencer fordeles eleverne på hold i fagene dansk og matematik. I starten af projektet kaldtes disse hold for *kompetencebaserede* hold, men for at understrege at holdene er differentierede, kalder vi dem fremover i rapporten for *kompetencedifferentierede* hold. På de kompetencedifferentierede hold evalueres eleverne løbende for at sikre den bedste faglige udvikling. Når eleverne har nået et tilstrækkeligt fagligt niveau, ruller de videre til næste trin/kompetencedifferentierede hold.

To til tre A.I. grupper er typisk knyttet i samarbejdsmoduler, således at de kompetencedifferentierede hold dannes indenfor dette modul på tværs af A.I. grupperne.

Når nye elever starter i skole, modtages de af et allerede etableret fællesskab med kendskab til praktiske og adfærdsmæssige forventninger. De nye elever bydes velkommen og knyttes på forskellige måder til ældre børn og jævnaldrende børn. I A.I. grupperne er det faglige indhold i udgangspunktet de forskellige fag i indskolingen med mulighed for variationer.

Når eleverne nærmer sig tidspunktet for dannelse af 3. klasse/årgang, vurderes deres parathed herfor, og de nye 3. klasser/årgange dannes således årligt. Altså kan nogle børn have et indskolingsforløb på mere end tre år, mens andre kan have et kortere indskolingsforløb.

KRAI sigter således mod at stille nye fleksible og differentierede rammer op for elevernes læring og trivsel i indskolingen. Dette stiller selvsagt også nye krav til organiseringen, herunder krav til det tværfaglige samarbejde mellem dagtilbud og indskoling, nye krav til samarbejde og organisering i indskolingen mellem lærere og pædagoger, samt nye krav til samarbejde mellem indskolingen og mellemtrinnet (3.klasse/årgang).

Ovenstående rammer var de indledningsvist givne rammer for de tre lokaldistrikters udviklingsarbejde. De lokalt udviklede modeller er skitseret i rapporterne om lokaldistrikterne. I det følgende skal vi, med inddragelse af vurderinger og sammenlignende data, se nærmere på overordnede perspektiver og pilotprojektet.

4. OVERORDNEDE PERSPEKTIVER PÅ KRAI

Før vi ser nærmere på de specifikke formål og resultaterne af antagelser i KRAI, præsenteres i det følgende en række af aktørernes overordnede vurderinger af KRAI som indskolingsmodel og efterfølgende af KRAI som pilotprojekt.

4.1 Overordnet tilfredshed

Det fremgår af tabel 1, at 69 % af forældrene overordnet set er meget tilfredse eller tilfredse med, at deres barn går på en skole med KRAI. 13 % er hverken tilfredse eller utilfredse, mens 17 % er utilfredse eller meget utilfredse. På Malling skole, hvor over halvdelen (58 %) af forældrene er meget tilfredse eller tilfredse, er tilfredsheden lavere end på de to andre skoler.

Tabel 1. Hvor tilfreds eller utilfreds er du overordnet set med, at dit barn går i en skole med kompetencebaseret, rullende skolestart og aldersintegreret indskoling? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget tilfreds	53 % (39)	27 % (42)	40 % (76)	38 % (157)
Tilfreds	27 % (20)	31 % (48)	33 % (63)	31 % (131)
Hverken tilfreds eller util-	11 % (8)	16 % (24)	11 % (21)	13 % (53)
Utilfreds	5 % (4)	12 % (19)	10 % (18)	10 % (41)
Meget utilfreds	1 % (1)	12 % (19)	6 % (11)	7 % (31)
Ved ikke	1 % (1)	1 % (2)	0 % (0)	1 % (3)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

Ser vi nærmere på forældretilfredsheden, efterhånden som pilotprojektet KRAI har udviklet sig, så ses en tydelig positiv udvikling afhængigt af, hvornår deres børn er startet i skole.

Tabel 2. Hvor tilfreds eller utilfreds er du overordnet set med, at dit barn går i en skole med kompetencebaseret, rullende skolestart og aldersintegreret indskoling? (forældre)

	Skolestart i 2006 eller 2007	Skolestart i 2008	Skolestart i 2009	Skolestart i 2010 eller 2011	Total
Meget tilfreds	21 % (14)	23 % (21)	47 % (52)	48 % (70)	38 % (157)
Tilfreds	24 % (16)	36 % (32)	33 % (37)	31 % (45)	31 % (130)
Hverken tilfreds eller	25 % (17)	18 % (16)	8 % (9)	8 % (11)	13 % (53)
Utilfreds	22 % (15)	10 % (9)	5 % (6)	8 % (11)	10 % (41)
Meget utilfreds	9 % (6)	13 % (12)	6 % (7)	4 % (6)	7 % (31)
Ved ikke	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	2 % (3)	1 % (3)
Total	100 % (68)	100 % (90)	100 % (111)	100 % (146)	100 % (415)

Af tabel 2 fremgår det således, at forældre til børn, som havde skolestart i 2006 eller 2007, er de mindst tilfredse (45 % er meget tilfredse eller tilfredse). Deres børn begyndte i skole med en traditionel skolestart og blev herefter som 1. eller 2. klasser inddraget i KRAI (I Lisbjerg undlod man at

inddrage eksisterende 2. klasser). Disse forældre har således ikke oplevet KRAI projekt i et helt forløb. Den samlede tilfredshed stiger til 59 % (meget tilfredse eller tilfredse) for de forældre, der første gang oplever hele KRAI projektet, nemlig dem med skolestart i 2008. Blandt forældre til børn, der er rullet ind i KRAI i 2009, 2010 og 2011, er 80 % og 79 % tilfredse eller meget tilfredse. Tilfredsheden er altså markant tiltagende i takt med erfaringer og tilpasninger i lokaldistrikterne.

Tabel 3. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for børnenes skolestart samlet set? (medarbejdere: skole)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	70 % (7)	21 % (3)	68 % (17)	55 % (27)
Skole med traditionel indsko-	0 % (0)	50 % (7)	16 % (4)	22 % (11)
Lige gode forudsætninger	10 % (1)	21 % (3)	12 % (3)	14 % (7)
Ved ikke	20 % (2)	7 % (1)	4 % (1)	8 % (4)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

Ser vi indledningsvist på vurderingen blandt skolens medarbejdere (SFO-pædagoger og lærere), når de bliver bedt om at tage stilling til, hvilken skoleform der giver de bedste forudsætninger for en god skolestart, så foretrækker flere medarbejdere samlet set en skole med KRAI end en skole med traditionel indskoling (tabel 3). Dette er dog ikke tilfældet for Malling Skole. Her foretrækker de fleste medarbejdere en skole med traditionel indskoling. Der bliver i løbet af rapporten set nærmere på disse forskelle i vurderingerne, men indledningsvist kan det nævnes, at denne tendens til forskelle mellem lokaldistrikternes vurderinger er relativt gennemgående bortset fra vurderingerne af, hvilken skoleform der er bedst for elevernes læring og udvikling af faglige kompetencer. Her vurderer et flertal i alle lokaldistrikterne, at en skole med KRAI er bedre (Se afsnit 6.2 *Læring i indskolingsforløbet*).

Tabel 4. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn "Jeg føler mig godt rustet til at undervise i KRAI"? (medarbejdere: skole)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	10 % (1)	0 % (0)	12 % (3)	8 % (4)
Enig	70 % (7)	50 % (7)	36 % (9)	47 % (23)
Hverken enig eller uenig	10 % (1)	21 % (3)	36 % (9)	27 % (13)
Uenig	10 % (1)	21 % (3)	16 % (4)	16 % (8)
Meget uenig	0 % (0)	7 % (1)	0 % (0)	2 % (1)
Ved ikke/ ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

Af tabel 4 ovenfor fremgår det, at de fleste af skolens medarbejdere føler sig godt rustede til at undervise i KRAI. 55 % af medarbejderne er enige eller meget enige i dette. Hver femte medarbejder (18 %) mener dog ikke, at de er godt rustede. På Malling Skole er usikkerheden gennemsnitligt set større end på de to andre skoler.

Samme tendens gør sig gældende, når medarbejderne i dagtilbud bliver spurgt til, om KRAI har haft overvejende negativ eller positiv betydning for dagtilbuddet (tabel 5). 43 % mener, at KRAI haft

overvejende positiv betydning, 39 % er neutrale, mens 14 % mener, at betydningen har været overvejende negativ.

Tabel 5. Har KRAI efter din opfattelse haft en overvejende positiv eller overvejende negativ betydning for børnehaven samlet set? (medarbejdere: dagtilbud)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Overvejende positiv	100 % (5)	23 % (3)	40 % (4)	43 % (12)
Neutral	0 % (0)	38 % (5)	60 % (6)	39 % (11)
Overvejende negativ	0 % (0)	31 % (4)	0 % (0)	14 % (4)
Ved ikke	0 % (0)	8 % (1)	0 % (0)	4 % (1)
Total	100 % (5)	100 % (13)	100 % (10)	100 % (28)

Blandt medarbejderne i skolernes fritidsdel er vurderingerne nogenlunde de samme. Af tabel 6 fremgår det, at 37 % mener, at KRAI har haft positiv betydning, 39 % er neutrale, mens 16 % vurderer, at KRAI har haft overvejende negativ betydning. Lærerne på skolerne er mere positive, som det fremgår af tabel 7. Her mener 67 %, at KRAI har haft overvejende positiv betydning for skolens undervisningsdel, 7 % er neutrale, mens 13 % mener, at betydningen har været negativ. På Malling Skole er lærerne delte i spørgsmålet.

Tabel 6. Har KRAI efter din opfattelse haft en overvejende positiv eller overvejende negativ betydning for skolens fritidsdel? (medarbejdere: SFO-pædagoger)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Overvejende positiv	67 % (2)	75 % (3)	17 % (2)	37 % (7)
Neutral	33 % (1)	25 % (1)	58 % (7)	47 % (9)
Overvejende negativ	0 % (0)	0 % (0)	25 % (3)	16 % (3)
Ved ikke	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (3)	100 % (4)	100 % (12)	100 % (19)

Tabel 7. Har KRAI efter din opfattelse haft en overvejende positiv eller overvejende negativ betydning for skolens undervisningsdel? (medarbejdere: lærere)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Overvejende positiv	71 % (5)	30 % (3)	92 % (12)	67 % (20)
Neutral	0 % (0)	20 % (2)	0 % (0)	7 % (2)
Overvejende negativ	0 % (0)	30 % (3)	8 % (1)	13 % (4)
Ved ikke	29 % (2)	20 % (2)	0 % (0)	13 % (4)
Total	100 % (7)	100 % (10)	100 % (13)	100 % (30)

På spørgsmålet til medarbejderne om hvorvidt de samlet set er tilfredse med at deltage i KRAI (tabel 8), er 67 % enten meget tilfredse eller tilfredse, mens 7 % er utilfredse eller meget utilfredse. Tilfredsheden er her også størst blandt medarbejdere i Lisbjerg og N. J. Fjordsgade lokaldistrikt. Dog skal det bemærkes, at det samlet set kun er hver femte medarbejder i Malling lokaldistrikt, der er utilfredse eller meget utilfredse med at deltage i KRAI. De fleste, 48 %, er tilfredse eller meget tilfredse. De relativt negative vurderinger af KRAI, som kommer til udtryk i nogle af Mallings medarbejders besvarelser, er således ikke nødvendigvis udtryk for en generelt negativ indstilling til at

deltage i KRAI eller en negativ indstilling til KRAI som indskolingsmodel. Af de kvalitative interview med medarbejdere og ledelse fremkommer et mere nuanceret billede, som for det første handler om, at forandringsprocessen har været hård, forældrene kritiske og administrationen og organisationen ressourcekrævende. For det andet er det et helt centralt og legitimt forhold, at flere af medarbejderne er i tvivl om, hvilken model der samlet set er bedst, også selvom man kan se potentialerne i KRAI.

Tabel 8. Hvor tilfreds eller utilfreds er du samlet set med, at deltage i KRAI? (medarbejdere: skole og dagtilbud)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget tilfreds	53 % (8)	15 % (4)	34 % (12)	31 % (24)
Tilfreds	40 % (6)	33 % (9)	37 % (13)	36 % (28)
Hverken tilfreds eller utilfreds	7 % (1)	26 % (7)	26 % (9)	22 % (17)
Utilfreds	0 % (0)	11 % (3)	0 % (0)	4 % (3)
Meget utilfreds	0 % (0)	7 % (2)	0 % (0)	3 % (2)
Ved ikke	0 % (0)	7 % (2)	3 % (1)	4 % (3)
Total	100 % (15)	100 % (27)	100 % (35)	100 % (77)

4.1.1 Opsummering

Hovedparten af forældrene er overordnet set tilfredse med, at deres barn går i en skole med KRAI. Denne tilfredshed har udviklet sig positivt i takt med skolernes erfaring med KRAI, og således er tilfredsheden større blandt de forældre, hvis børn startede i sidste del af pilotprojektet, end tilfredsheden blandt de forældre, hvis børn startede i første del af pilotprojektet.

Langt størstedelen af skolens medarbejdere foretrækker en skole med KRAI frem for en traditionel indskoling, og de fleste af skolens medarbejdere føler sig godt rustede til at undervise i KRAI. Dette billede ser dog lidt anderledes ud på Malling Skole, idet et flertal her foretrækker en traditionel indskolingsmodel, og hver fjerde medarbejder ikke føler sig godt rustet til at undervise i KRAI.

Dagtilbuddets medarbejdere og skolens SFO-pædagoger vurderer, at KRAI har haft en neutral eller positiv betydning for henholdsvis børnehaven og skolens fritidsdel. Til gengæld mener størstedelen af lærerne, at KRAI har haft en overvejende positiv indflydelse på skolens undervisningsdel.

Hovedparten af alle medarbejdere er tilfredse med at deltage i KRAI. Denne tilfredshed er mindre udbredt i Malling lokaldistrikt, hvilket afspejler en hård forandringsproces.

4.2 Samarbejdet mellem lokaldistrikter og forvaltning

Formelt blev samarbejdet organiseret under en overordnet styregruppe med repræsentanter fra lokaldistrikterne, de involverede afdelinger i forvaltningen, de faglige organisationer og særlige interessegrupper, som var interesserede. Lokalt blev styregrupper nedsat med repræsentanter fra institutionerne, forældrene og med det formelle ansvar hos områdecheferne.

Den overordnede styregruppe afholdte i udgangspunktet møder fire gange årligt og udviklede sig efterhånden til at inkludere en meget stor kreds af personer og interesser. Disse forhold medførte, ifølge de lokale aktører i distrikterne, som havde udviklingsansvaret, at styregruppen kun i meget

begrænset omfang kunne bruges til styring og snarere udvikle sig til en baggrundsgruppe med meget orienterende og til tider overfladiske drøftelser, som ikke kunne bruges til løsninger af lokale problemstillinger. Ifølge de lokale aktører blev det stillet i udsigt fra forvaltningens side, at der skulle nedsættes arbejdsgrupper, og at man i det hele taget skulle drive og udvikle projektet frem i et tæt samspil med det centrale niveau. Dette skete ikke i ønsket omfang, og nogle oplevede i tiltagende grad at blive ladet alene med den lokale udvikling.

Af samme årsager har man som supplement til de centrale initiativer på tværs af lokaldistrikterne søgt at oprette ad hoc samarbejdsgrupper og ERFA grupper, som i forskellige perioder har resulteret i kvalificerede erfaringsudvekslinger og sparring. Det er evaluators opfattelse, at det tværgående udviklingsarbejde og samarbejde mellem distrikterne ikke har været udbredt og særligt benyttet. Ifølge aktørerne har problemstillingerne og konteksterne i distrikterne været for forskellige til, at det for alvor kunne bruges.

Det fremgår af fokusgruppeinterview med lederne i distrikterne, at de lokale aktører ikke er helt tilfredse med den måde, hvorpå forvaltningen samlet set har håndteret og understøttet pilotprojektet. Blandt andet bliver de relativt mange skift på chefniveau fremhævet af de lokale aktører, som et særdeles utilfredsstillende vilkår i relation til pilotprojektet. Administrativt har pilotprojektet f.eks. skullet agere i en organisering, som bygger på andre præmisser end KRAI. Pilotprojekterne blev således igangsat indenfor rammerne af de eksisterende midler og ressourcetildelingen til skolerne blev givet i overensstemmelse med den ordinære ressourcetildelingsmodel. I fokusgruppeinterview med de tre lokale skoleledere er det kommet frem, at de har oplevet dette som en barriere og et problem for hensigtsmæssig lokal styring.

Der har lokalt været en oplevelse af, at forvaltningens måder at håndtere skolerne på ikke i alle tilfælde er blevet indrettet i forhold til de anderledes vilkår i KRAI. For eksempel nævnes klassesdannelse i relation til ressourcetildeling, som én af disse udfordringer. Der er stor forskel på, om der dannes klasser på baggrund af traditionel årgangsoptagelse med én årlig skolestart, eller på baggrund af rullende optag i aldersintegrerede grupper, hvor man på forhånd ikke er bekendt med antallet af elever.

En anden af de udfordringer, som blev fremhævet i fokusgruppeinterview med skolelederne, er, at den obligatoriske tid er udvidet for alle børn i indskoling i KRAI, inklusive de elever, der svarer til børnehaveklassen. Der tildeles imidlertid ressourcer, som om skolerne har børnehaveklasser, hvilket jo ikke er tilfældet. Dette har medført, at der skulle findes ekstra ressourcer lokalt.

En arbejdsgruppe med deltagere fra lokaldistrikterne og forvaltningen har sikret, at der nu er sket en tilpasning af ressourcetildelingsmodellen til de tre KRAI-skoler.

Lokalt er det desuden vurderingen, at man har været for optaget af ændringerne på skolen og for lidt opmærksom på de krav og forandringsprocesser, som har været nødvendige i dagtilbuddet. Her kunne den lokale proces, ifølge flere af de lokale aktører, have været mere inddragende og informerende på et tidligere stadie end tilfældet blev. Det er evaluators opfattelse, at lokale ledere og projektgrupper har bestræbt sig på denne inddragelse, men behovet har givetvis været større, end man først har antaget.

Det er en gennemgående fælles vurdering, at ingen fra begyndelsen har kunnet forudse, hvilken organisationsændring KRAI igangsatte, og hvilke gennemgribende implikationer pilotprojektet har for alle niveauer i organisationen.

4.2.1 Opsummering

Ifølge de lokale aktører voksede KRAIs overordnede styregruppe sig efterhånden for stor person- og interesse-mæssigt til, at den ikke kunne bruges til at styre projektet. I stedet for at udviklingen blev drevet i tæt sammenspil mellem centralt og lokalt niveau, følte nogle af aktørerne sig ladt alene tilbage.

De lokale aktører er ikke tilfredse med, hvordan forvaltningen samlet set har håndteret og understøttet pilotprojektet. Dette gælder særligt den administrative og praktiske understøttelse, herunder at forvaltningens ordinære ressourcetildelingsmodel ikke er egnet til KRAI-modellen. Ressourcetildelingsmodellen har tværtimod fungeret som barriere og problem for hensigtsmæssig lokal styring. Ifølge aktørerne er en undtagelse herfra den opmærksomhed og bistand, som Pædagogisk Afdeling har tildelt pilotprojekterne. Især bemærker man, at Pædagogisk Afdeling har bidraget med såvel ressourcer, opbakning og vejledning mv. i de tilfælde, hvor der har været kriser eller andre særlige udfordringer i udviklingen.

4.3 Pilotprojekt og forandringsproces set i medarbejderperspektiv

I dette afsnit har vi søgt at se nærmere på det forhold, at der er forskel på KRAI som pilotprojekt og på KRAI som indskolingsmodel. Med andre ord har det været hensigten at søge at sondre mellem det, der afprøves og udvikles, og det, som er målet. I det følgende ses nærmere på hvordan processen har været oplevet og hvordan forberedelsen har været. Af gode grunde kan det være svært for aktørerne at adskille proces, informationsgrad og forberedelse fra målet. Dels fordi adskillelsen mellem de to sondringer er processuelt betinget, og dels fordi det kan være vanskeligt, eller umuligt, for alle at afklare og enes om målet; *Den gode KRAI indskolingsmodel*.

Som det fremgår af tabel 9, ses det, at 76 % af medarbejderne er enige eller meget enige i, at det har været spændende at være involveret i KRAI.

Tabel 9. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn "Det har været spændende at være involveret i pilotprojektet omkring KRAI"? (medarbejdere: skole og dagtilbud)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	80 % (12)	19 % (5)	43 % (15)	42 % (32)
Enig	13 % (2)	33 % (9)	43 % (15)	34 % (26)
Hverken enig eller uenig	7 % (1)	33 % (9)	11 % (4)	18 % (14)
Uenig	0 % (0)	7 % (2)	0 % (0)	3 % (2)
Meget uenig	0 % (0)	7 % (2)	0 % (0)	3 % (2)
Ved ikke/ ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	3 % (1)	1 % (1)
Total	100 % (15)	100 % (27)	100 % (35)	100 % (77)

I Lisbjerg lokaldistrikt oplever flere medarbejdere end i de to andre distrikter, at de har været inddragede i tilrettelæggelsen jf. tabel 10. Mindst inddragede oplever de sig i Malling. Denne vurdering stemmer overens med de kvalitative interview, hvor indtrykket er, at processen af ressourcemæssig

ge årsager i Malling blev sent og hastigt igangsat. Ligeledes oplevede man i N. J. Fjordsgades lokaldistrikt, at beslutning og iværksættelsestanker ankom uden udpræget høring og inddragelse, især på daginstitutionsniveau.

I denne sammenhæng skal man også være opmærksom på, at Lisbjergskolen, i modsætning til N. J. Fjordsgade Skole og Malling Skole, er en nystartet og funktionelt set KRAI-forberedt skole, inklusiv førskole. Man må derfor antage, at medarbejdere såvel i rekrutteringssammenhæng som ledelsesmæssigt har været grundlæggende anderledes forberedt på denne skoleform. Vilklårene for inddragelse af medarbejdere på daginstitutionsniveau i Lisbjerg er desuden lettere i kraft af den fysiske struktur og nærhed, der er mellem institutionerne. Uanset om de fysiske forhold og øvrige kontekster i Lisbjerg har været anderledes medhjælpende end i Malling og på N. J. Fjordsgade, så ændrer det ikke på det forhold, at medarbejderne oplever sig helt anderledes inddragede i tilrettelæggelsen af KRAI. På samme måde tegner vurderingerne sig mht. informationer om pilotprojektet og mht. overordnede pædagogiske målsætninger i KRAI. Informationsgraden og forberedtheden til KRAI-pædagogik jf. tabel 10 og tabel 11 har også været på et anderledes niveau blandt Lisbjerg lokaldistrikts medarbejdere, end blandt medarbejdere i de to andre distrikter.

Tabel 10. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn "Jeg er blevet tilstrækkeligt inddraget i tilrettelæggelsen af pilotprojektet"? (medarbejdere)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	40 % (6)	11 % (3)	14 % (5)	18 % (14)
Enig	27 % (4)	15 % (4)	23 % (8)	21 % (16)
Hverken enig eller uenig	13 % (2)	30 % (8)	40 % (14)	31 % (24)
Uenig	13 % (2)	26 % (7)	11 % (4)	17 % (13)
Meget uenig	0 % (0)	15 % (4)	6 % (2)	8 % (6)
Ved ikke/ ikke relevant	7 % (1)	4 % (1)	6 % (2)	5 % (4)
Total	100 % (15)	100 % (27)	100 % (35)	100 % (77)

Tabel 11. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn "Jeg er blevet tilstrækkeligt informeret om pilotprojektet"? (medarbejdere)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	33 % (5)	7 % (2)	14 % (5)	16 % (12)
Enig	47 % (7)	44 % (12)	34 % (12)	40 % (31)
Hverken enig eller uenig	7 % (1)	37 % (10)	29 % (10)	27 % (21)
Uenig	13 % (2)	11 % (3)	9 % (3)	10 % (8)
Meget uenig	0 % (0)	0 % (0)	11 % (4)	5 % (4)
Ved ikke/ ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	3 % (1)	1 % (1)
Total	100 % (15)	100 % (27)	100 % (35)	100 % (77)

Som det fremgår af tabel 12 vurderede samlet set 63 % af medarbejderne sig tilstrækkeligt informerede om de overordnede pædagogiske målsætninger i KRAI. Bemærk her, at medarbejderne i Malling lokaldistrikt ikke adskiller sig betydeligt i informations- og forberedelsesgrad mht. KRAIs pædagogiske målsætninger.

Tabel 12. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn "Jeg er blevet tilstrækkeligt informeret om de overordnede pædagogiske målsætninger i KRAI"? (medarbejdere)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	27 % (4)	7 % (2)	14 % (5)	14 % (11)
Enig	60 % (9)	52 % (14)	43 % (15)	49 % (38)
Hverken enig eller uenig	7 % (1)	19 % (5)	20 % (7)	17 % (13)
Uenig	7 % (1)	19 % (5)	11 % (4)	13 % (10)
Meget uenig	0 % (0)	4 % (1)	9 % (3)	5 % (4)
Ved ikke/ ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	3 % (1)	1 % (1)
Total	100 % (15)	100 % (27)	100 % (35)	100 % (77)

Af tabel 13 fremgår en anden forskel mellem medarbejderne i lokaldistrikterne, da KRAI for flertallet af medarbejderne i Lisbjerg og i N. J. Fjordsgades lokaldistrikt har været motiverende for deres faglighed. Dette er ikke entydigt i Malling lokaldistrikt. Her er de fleste medarbejdere (41 %) hverken enige eller uenige, 37 % er meget uenige eller uenige, mens et mindretal på 22 % er enige eller meget enige. Samlet set er et flertal på 53 % af medarbejderne dog enige eller meget enige i, at KRAI projektet har været motiverende for fagligheden. Ikke overraskende topper medarbejderne i Lisbjerg lokaldistrikt med 80 % her.

I en samlet betragtning, også jf. senere afsnit om fysisk indretning, fremgår det, at medarbejdere i Lisbjerg lokaldistrikt har været tilnærmelsesvist disponerede for en positiv pilotprojekttilgang. I distriktet N. J. Fjordsgade var det ikke givet på forhånd, men dog tilfældet, at tilgangen og engagementet i pilotprojektet har været og er positivt. I Malling lokaldistrikt er vurderingerne af pilotprojektet derimod delte blandt medarbejdere. Af de kvalitative interview fremgår det, at vurderingerne på ledelsesniveau i Malling lokaldistrikt er mere positivt afklarede og indstillede. Så meget desto større grund er der måske til i det følgende at bemærke, hvad medarbejdere i Malling vurderer som gevinster og potentialer i KRAI, og hvor de identificerer bekymringer og har mindre positive vurderinger.

Tabel 13. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn "Det har været motiverende for min faglighed at være med i KRAI"? (medarbejdere)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	47 % (7)	7 % (2)	29 % (10)	25 % (19)
Enig	33 % (5)	15 % (4)	37 % (13)	29 % (22)
Hverken enig eller uenig	13 % (2)	41 % (11)	23 % (8)	27 % (21)
Uenig	7 % (1)	26 % (7)	3 % (1)	12 % (9)
Meget uenig	0 % (0)	11 % (3)	3 % (1)	5 % (4)
Ved ikke/ ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	6 % (2)	3 % (2)
Total	100 % (15)	100 % (27)	100 % (35)	100 % (77)

4.3.1 Opsummering

Størstedelen af medarbejderne i KRAI, synes at det har været spændende at være involveret i pilotprojektet om KRAI. Særligt medarbejdere i Lisbjerg lokaldistrikt oplever, at de har været inddragede i tilrettelæggelsen af KRAI og er blevet informeret tilstrækkeligt om pilotprojektet, mens denne oplevelse er mindre udbredt i N. J. Fjordsgade og Malling lokaldistrikt. Dette kan skyldes, at Lisbjergskolen er nystartet, så medarbejdere i rekrutteringsmæssig som ledelsesmæssig sammenhæng kan have været anderledes forberedt på denne skoleform. Et flertal af medarbejderne mener, at de er blevet tilstrækkeligt informeret om de pædagogiske målsætninger i KRAI, og at KRAI har været motiverende for deres faglighed. Også på disse punkter skiller Lisbjerg lokaldistrikt sig ud ved, at være mere positive end medarbejderne i N. J. Fjordsgade og Malling lokaldistrikt.

5. TRIVSEL I KRAI

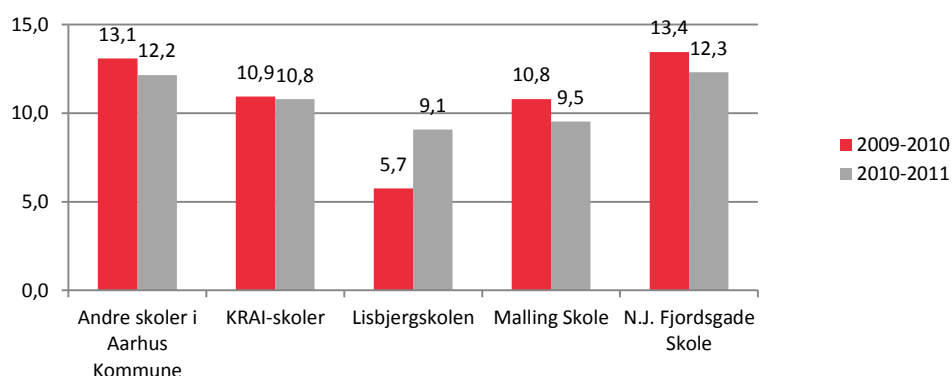
I dette kapitel beskrives børnenes trivsel i KRAI og de muligheder, KRAI skaber for børnenes trivsel, herunder udvikling af sociale kompetencer; motivation for at gå i skole og social inklusion af alle børn. Først beskrives den overordnede vurdering af børnenes trivsel i KRAI (afsnit 5.1), dernæst de forudsætninger som KRAI giver for børnenes sociale kompetencer (afsnit 5.2). I afsnit 5.3 beskrives KRAIs indflydelse på børnenes motivation for at gå i skole, og til sidst i afsnit 5.4 behandles KRAIs muligheder for social inklusion af alle børn. Dette kapitel vedrører derfor primært antagelse 1: *”Al-dersintegration koblet med kompetencebaserede grupper/hold fremmer børnenes/elevernes trivsel, herunder social inklusion”*.

Kapitlet bygger på fraværdata fra folkeskolerne i Aarhus Kommune, data fra Store Trivselsdag, hvor alle folkeskoleelever i Aarhus Kommune har svaret på spørgeskemaundersøgelse vedrørende deres trivsel, spørgeskemaundersøgelse blandt medarbejdere, spørgeskemaundersøgelse blandt forældre, fokusgruppeinterview med ledelse og medarbejdere, samt på kvalitative børneinterview.

5.1 Overordnet vurdering af trivsel

Som det fremgår af figur 1 nedenfor, er det gennemsnitlige antal fraværdsdage pr. elev faldet fra skoleåret 2009-2010 til skoleåret 2010-2011. Elever på skolerne med KRAI har i 2010-2011 i gennemsnit haft knap halvanden fraværdsdag mindre end eleverne på de andre skoler i Aarhus Kommune.

Figur 1. Gennemsnitligt antal fraværdsdage pr. elev i indskolingen

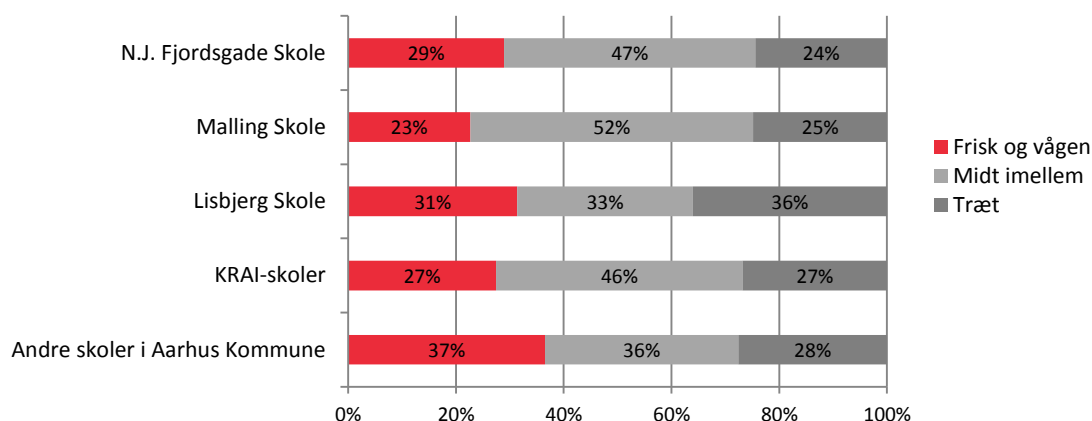

Der er dog stor forskel på de tre skoler med KRAI, hvor både Malling Skole og Lisbjergskolen ligger under gennemsnittet for både KRAI-skoler og andre skoler, mens N. J. Fjordsgade Skole ligger over disse.

På alle folkeskolerne i Aarhus Kommune har eleverne på Store Trivselsdag gennemført en undersøgelse, hvor de har skullet svare på forskellige spørgsmål vedrørende deres trivsel. Der er generelt ikke store forskelle mellem besvarelserne fra eleverne på skolerne med KRAI og eleverne på de øvrige folkeskoler i Aarhus Kommune. Nedenfor præsenteres resultaterne nærmere:

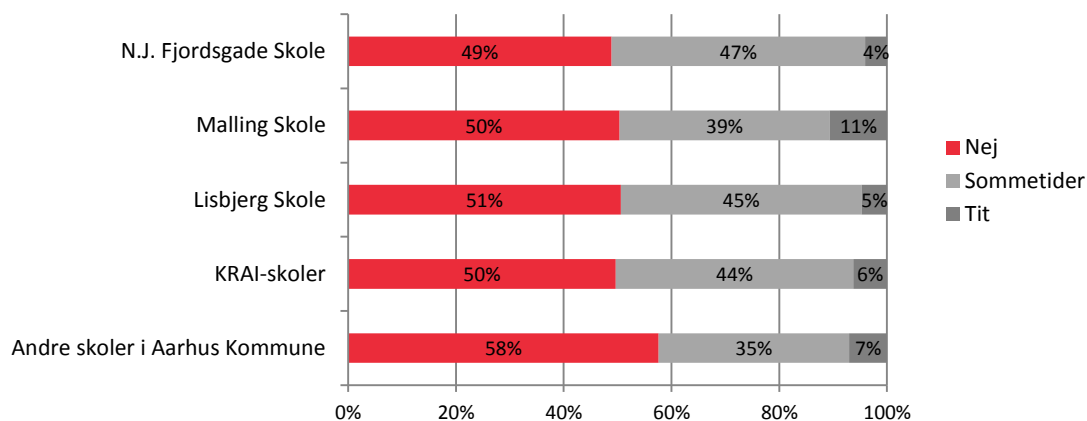
Der er, som figur 2 viser, en mindre andel af eleverne på skolerne med KRAI (27 %), der angiver, at de er friske og vågne om morgenen end på de øvrige folkeskoler i Aarhus Kommune (37 %), mens andelen, der svarer "Midt i mellem", er tilsvarende større på KRAI skolerne, og der er således ikke forskel på andelen, der svarer, at de er trætte om morgenen på skolerne med KRAI (27 %) og de øvrige folkeskoler (28 %).

Figur 2. Hvordan har du det om morgenen?

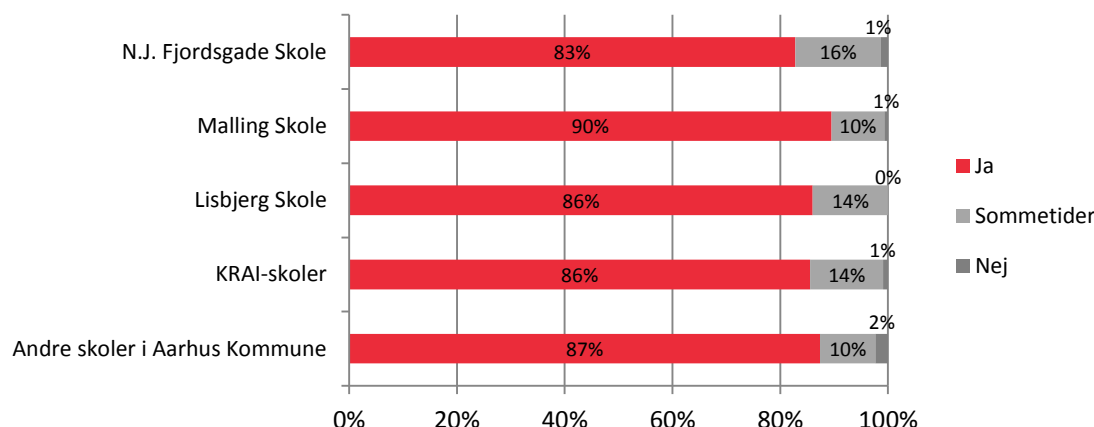
Som figur 3 viser, svarer 50 % af eleverne på skoler med KRAI, mod 58 % af eleverne på de øvrige folkeskoler i Aarhus Kommune, nej på spørgsmålet "keder du dig?". Andelen af elever, der svarer, at de tit keder sig er dog stort set den samme (henholdsvis 6 % og 7 %).

Figur 3. Keder du dig?

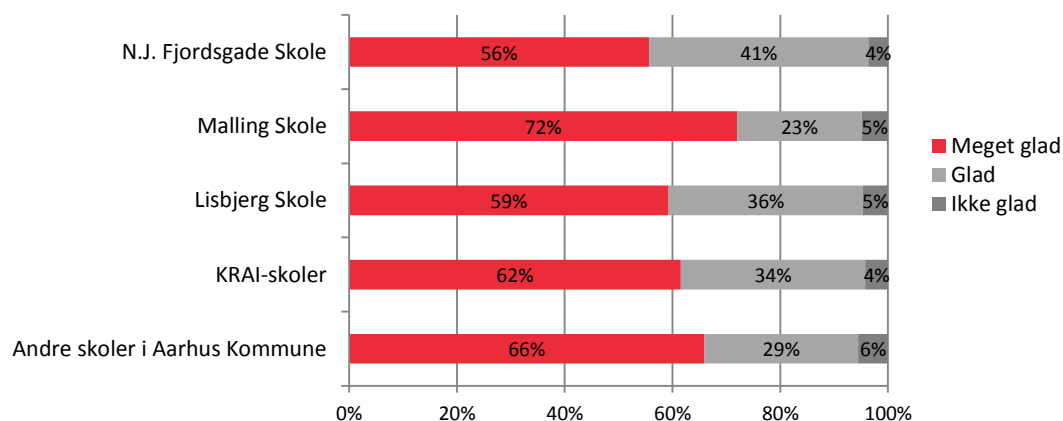
Som det fremgår af figur 4, er der kun en lille forskel på andelen af elever på skolerne med KRAI, der svarer ja til, at de har en god ven, i forhold til de øvrige folkeskoler i Aarhus Kommune. På skolerne med KRAI er det således 86 % af eleverne, der svarer ja, og 1 % der svarer nej, mens det på de øvrige folkeskoler i Aarhus Kommune er 87 %, der svarer ja, og 2 % der svarer nej.

Figur 4. Har du en god ven?

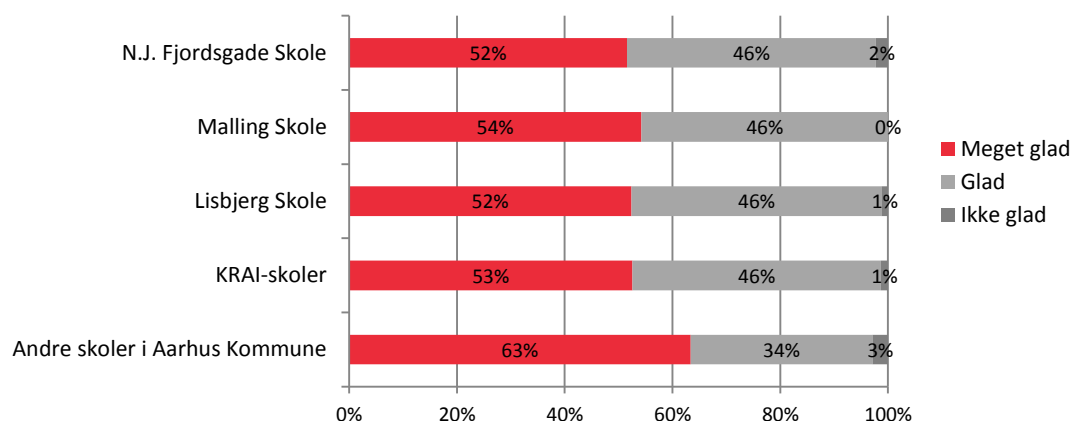
Jævnfør figur 5 er der kun mindre forskelle mellem vurderingen af frikvarteret blandt eleverne på skolerne med KRAI og eleverne på de øvrige folkeskoler i Aarhus Kommune. På KRAI-skolerne er det således 62 %, der er meget glade for frikvarteret, 34 %, der er glade for det og 4 %, der ikke er glade for det. På de øvrige skoler er det henholdsvis 66 %, der er meget glade, 29 % der er glade, og 6 % der ikke er glade for frikvarteret. Der er større forskel KRAI-skolerne imellem, idet der på Malling Skole er markant flere end på alle de øvrige, som er meget glade for frikvarteret, mens både N. J. Fjordsgade Skole og Lisbjergskolen har en mindre andel elever, der er meget glade for frikvarteret end på de øvrige skoler.

Figur 5. Hvad synes du om frikvarteret?

figur 6 viser elevernes angivelse af, hvordan de for det meste har det. Figuren viser, at der er færre elever på skolerne med KRAI, der svarer, at de for det meste er meget glade (53 % mod 63 % blandt eleverne på de øvrige skoler i Aarhus Kommune). Til gengæld er andelen af elever, der svarer, at de for det meste er glade tilsvarende højere. Andelen af elever, der svarer at de ikke er glade, er 1 % på KRAI-skolerne mod 3 % på de øvrige skoler i Aarhus Kommune.

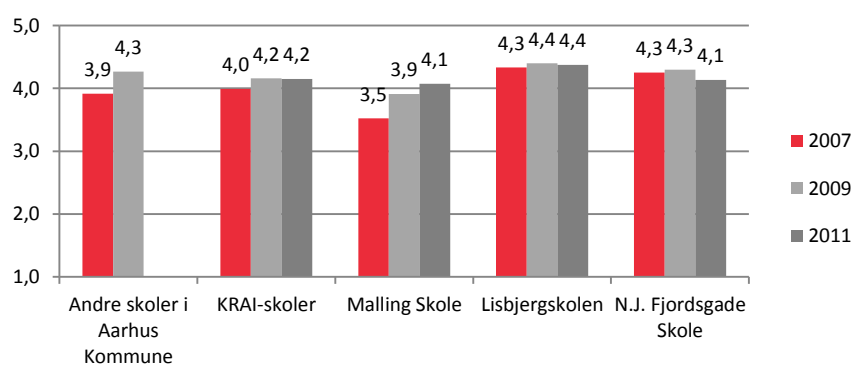
Figur 6. Sådan er jeg for det meste

Resultaterne fra Store Trivselsdag viser således, at svarene fra eleverne på de tre skoler med KRAI ikke afviger væsentligt fra besvarelsen fra eleverne på de øvrige folkeskoler i Aarhus Kommune.

figur 7 nedenfor viser forældrenes tilfredshed med deres barns trivsel på en skala fra 1 (meget utilfreds) til 5 (meget tilfreds) i 2007, 2009 og 2011. Sammenligner man skolerne med KRAI med de øvrige folkeskoler i Aarhus Kommune¹, er tilfredsheden på KRAI-skolerne på niveau med de øvrige skoler. Dog har tilfredsheden på Malling Skole i 2007 og i 2009 været lavere end på de øvrige, mens tilfredsheden på Lisbjerg Skole og N. J. Fjordsgade Skole har været på samme niveau som på de øvrige skoler. Det er dog væsentligt at bemærke, at tilfredsheden på Malling Skole er steget i perioden med KRAI og nu er nogenlunde på niveau med gennemsnittet.

Figur 7. Hvor tilfreds er du med dit barns trivsel på en skala fra 1 (meget utilfreds) til 5 (meget tilfreds)? (Gennemsnit blandt forældre).

Note til figur 7: Data for 2011 er indsamlet som del af slutevalueringen. Data for andre skoler foreligger ikke p.t.

¹ I 2009 da vi ikke har tal for de øvrige folkeskoler i Aarhus i 2011

Tabel 14. KRAI fremmer mit barns trivsel (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	22 % (16)	10 % (15)	17 % (32)	15 % (63)
Enig	34 % (25)	22 % (34)	32 % (60)	29 % (119)
Hverken enig eller uenig	26 % (19)	25 % (38)	23 % (44)	24 % (101)
Uenig	11 % (8)	24 % (37)	15 % (28)	18 % (73)
Meget uenig	4 % (3)	16 % (25)	11 % (20)	12 % (48)
Ved ikke	3 % (2)	3 % (5)	3 % (5)	3 % (12)
Ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

Forældrene til børn i indskolingen på de tre skoler med KRAI og medarbejderne i de tre lokaldistrikter er blevet spurgt, hvordan de vurderer, at KRAI påvirker børnenes trivsel og bedt om at sammenligne dette med mulighederne for trivsel i skoler med en mere traditionel indskoling. Som tabel 14 og tabel 15 viser, er 44 % af forældrene og 36 % af medarbejderne enige eller meget enige i, at KRAI fremmer børnenes trivsel. Blandt medarbejderne har knap halvdelen svaret "hverken eller" på spørgsmålet, og det er således kun hver tiende medarbejder mod næsten hver tredje forælder, der er uenig eller meget uenig i, at KRAI fremmer børnenes trivsel.

Tabel 15. KRAI fremmer børnenes trivsel (medarbejdere: skole)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	10 % (1)	7 % (1)	20 % (5)	14 % (7)
Enig	40 % (4)	7 % (1)	24 % (6)	22 % (11)
Hverken enig eller uenig	30 % (3)	57 % (8)	52 % (13)	49 % (24)
Uenig	0 % (0)	21 % (3)	4 % (1)	8 % (4)
Meget uenig	0 % (0)	7 % (1)	0 % (0)	2 % (1)
Ved ikke	20 % (2)	0 % (0)	0 % (0)	4 % (2)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

Som det fremgår af tabel 16, fordeler forældrebesvarelserne sig nogenlunde jævnt på spørgsmålet om, hvorvidt en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart skaber de bedste forudsætninger for børnenes trivsel. Dog er der en lidt større andel af forældrene, der vurderer, at de to skoletyper skaber lige gode forudsætninger. Det er således 29 %, der mener, at en skole med KRAI skaber de bedste forudsætninger, 28 % der vurderer at en skole med mere traditionel skolestart skaber de bedste forudsætninger, og 35 % der vurderer, at de to skoletyper skaber lige gode forudsætninger.

Tabel 16. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for dit barns trivsel? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	32 % (23)	21 % (32)	34 % (64)	29 % (119)
Skole med traditionel indsko-	21 % (15)	40 % (61)	21 % (40)	28 % (116)
Lige gode forudsætninger	37 % (27)	32 % (50)	35 % (67)	35 % (144)
Ved ikke	11 % (8)	7 % (11)	10 % (18)	9 % (37)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

Jævnfør tabel 17 er det kun 18 % af medarbejderne, der vurderer, at en skole med en mere traditionel skolestart skaber de bedste forudsætninger for børnenes trivsel, mens 37 % vurderer, at en skole med KRAI skaber de bedste forudsætninger, og 33 % vurderer, at de to skoletyper skaber lige gode forudsætninger.

Tabel 17. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for børnenes trivsel (medarbejdere: skole og dagtilbud)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	50 % (5)	14 % (2)	44 % (11)	37 % (18)
Skole med traditionel indsko-	0 % (0)	50 % (7)	8 % (2)	18 % (9)
Lige gode forudsætninger	30 % (3)	21 % (3)	40 % (10)	33 % (16)
Ved ikke	20 % (2)	14 % (2)	8 % (2)	12 % (6)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

Opsummerende vurderer forældrene således i lidt mindre grad end medarbejderne, at KRAI fremmer børnenes trivsel. Det er dog mindretallet for begge grupper, der er uenig eller meget uenig i, at KRAI fremmer børnenes trivsel. Sammenlignes KRAI-skolerne med skoler med en mere traditionel skolestart, vurderer den største andel forældre, at de to skoletyper giver lige gode forudsætninger for børnenes trivsel, mens den største andel medarbejdere vurderer, at skoler med KRAI giver de bedste forudsætninger, tæt efterfulgt af andelen, der vurderer, at de to skoletyper giver lige gode forudsætninger.

I fokusgruppeinterviewene beskriver ledere og medarbejdere nærmere, hvilke elementer af KRAI, der særligt påvirker trivslen positivt. Her peger ledere og medarbejdere på, at KRAI giver gode muligheder for trivsel, idet KRAI medvirker til, at børnene hjælper hinanden – fx gennem ordningen med det nye barns ”store ven” – og at børnene i højere grad end i en skole med traditionel indskoling lærer at forvente forskellighed og derfor bliver mere rummelige. Det fremhæves endvidere, at KRAI medvirker til, at børnene ikke fastholdes i bestemte roller, fordi de færdes i forskellige fora. Det forudsætter dog, at det lykkedes at lære børnene at være trygge i de skiftende fællesskaber. Netop de børn, der ikke trives med mange skift, nævnes som en gruppe, der muligvis ikke trives så godt i en skole med KRAI, som de ville i en skole med traditionel indskoling. Enkelte nævner også, at børnene kan komme i klemme, når de ikke rykker op med deres venner, og at det er en udfordring, at der hele tiden ruller nye børn ind. Det bekræftes af enkelte børn i de kvalitative børneinterview, at det kan være svært at rulle op uden sine venner, eller at vennerne ruller op, og at man selv bliver tilbage. Samtidig er der flere børn, der giver udtryk for, at det er positivt at rulle op, fordi det betyder, at man er blevet bedre fagligt, og fordi det giver mulighed for at få nogle nye venner.

Det fremhæves i fokusgrupperne med medarbejdere, at den sociale inklusion af nye børn lettes af, at børnene ruller ind i en allerede eksisterende kontekst, og at man som lærer og pædagog på A.I. grupperne har mere tid til at tage sig af nye, fordi der er færre nye, der starter samtidig. I børneinterviewene fortæller flere børn, at det var lidt forvirrende lige da de startede i skole, men at de takket være deres "store ven" hurtigt fandt ud af, hvor de skulle være på de forskellige tidspunkter, og hvordan man fandt rundt på skolen. Tabel 18 viser, at et flertal på 65 % af forældrene er enige eller meget enige i, at deres barn hurtigt fandt sig til rette i den aldersintegrerede gruppe.

Tabel 18. Mit barn fandt sig hurtigt til rette i den aldersintegrerede gruppe (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	27 % (20)	21 % (32)	26 % (50)	25 % (102)
Enig	42 % (31)	35 % (54)	43 % (81)	40 % (166)
Hverken enig eller uenig	11 % (8)	12 % (19)	7 % (13)	10 % (40)
Uenig	12 % (9)	15 % (23)	17 % (33)	16 % (65)
Meget uenig	3 % (2)	16 % (25)	6 % (12)	9 % (39)
Ved ikke	4 % (3)	1 % (1)	0 % (0)	1 % (4)
Ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

I fokusgrupperne med ledere og medarbejdere fremhæves det endvidere, at KRAI bevirker, at der er færre aldersskel – selvom der stadig kan være drillerier, så er det langt sjældnere de store børn, der driller de små børn. Endvidere fortæller ledere og medarbejdere, at de ser en tendens til, at KRAI bevirker, at alderskel ophæves, så børnene leger mere på tværs af alder. Dermed er der flere legemuligheder for det enkelte barn, hvilket kan påvirke den sociale inklusion positivt. Til gengæld er der medarbejdere, som er bekymrede for om, børnene har svært ved at finde jævnaldrende legekammerater.

Tabel 19. Hvor tilfreds er du med "Dit barns trivsel"? (forældre)

	Skolestart i 2006 eller 2007	Skolestart i 2008	Skolestart i 2009	Skolestart i 2010 eller 2011	Total
Meget tilfreds	27 % (18)	32 % (29)	41 % (46)	39 % (57)	36 % (150)
Tilfreds	60 % (41)	51 % (46)	52 % (58)	45 % (65)	51 % (210)
Hverken tilfreds eller utilfreds	2 % (1)	9 % (8)	3 % (3)	9 % (13)	6 % (25)
Utilfreds	12 % (8)	3 % (3)	3 % (3)	5 % (7)	5 % (21)
Meget utilfreds	0 % (0)	4 % (4)	1 % (1)	1 % (2)	2 % (7)
Ved ikke	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	1 % (2)	1 % (2)
Total	100 % (68)	100 % (90)	100 % (111)	100 % (146)	100 % (415)

I et afsluttende perspektiv på trivsel er det værd at bemærke, at forældrene i langt overvejende grad er tilfredse med deres børns trivsel. Således er samlet set over 80 % af forældrene uanset årgang tilfredse eller meget tilfredse med deres børns trivsel, jf. Tabel 19 ovenfor.

5.1.1 Opsummering

Antallet af børns fraværsdage og resultaterne fra Store Trivselsdag på de tre KRAI-skoler adskiller sig ikke væsentligt fra de øvrige folkeskoler i Aarhus Kommune. Sammenlignes KRAI-skolerne med skoler som har en mere traditionel skolestart, vurderer den største andel af forældre, at de to skoletyper giver lige gode forudsætninger for børnenes trivsel, mens den største andel medarbejdere vurderer, at skoler med KRAI giver de bedste forudsætninger, tæt efterfulgt af andelen, der vurderer, at de to skoletyper giver lige gode forudsætninger. I de kvalitative fokusgrupper peges der på, at KRAI fremmer trivsel, fordi børnene lærer at forvente forskellighed, og dermed bliver mere rummelige, samt fordi børnene lærer at hjælpe hinanden. Det fremhæves, at børnene ikke fastholdes i bestemte roller, fordi de færdes i forskellige fora, men at dette forudsætter, at børnene lærer at være trygge i KRAIs mere fleksible struktur. I den forbindelse er en fare, at børn kan komme klemme, når de ikke rykker videre til næste kompetencedifferentierede hold sammen med deres venner. Men samtidig opleves den fleksible struktur også positivt, idet børnene får mulighed for at få nye venner. Med de aldersintegrerede grupper er der desuden færre aldersskel og dermed flere legemuligheder. Samtidigt er der dog en udfordring i at finde jævnaldrende venner.

5.2 Sociale kompetencer i KRAI

I dette afsnit beskrives forældre og medarbejders vurdering af KRAIs forudsætninger for børnenes sociale kompetencer.

Tabel 20 viser, at 44 % af forældrene vurderer, at en skole med KRAI giver de bedste forudsætninger for deres barns sociale kompetencer. 25 % vurderer, at en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger, og 25 % vurderer, at de to skoletyper giver lige gode forudsætninger. Ser man på fordelingen på de tre skoler, viser der sig en forskel på Malling Skole, hvor forældrene fordeler sig mere ligeligt på de tre svarmuligheder, hvorimod ca. halvdelen af forældrene på Lisbjerg Skole og N. J. Fjordsgade Skole vurderer, at en skole med KRAI giver de bedste forudsætninger for barnets sociale kompetencer.

Tabel 20. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for dit barns sociale kompetencer? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	51 % (37)	37 % (57)	47 % (88)	44 % (182)
Skole med traditionel indsko-	15 % (11)	34 % (53)	20 % (38)	25 % (102)
Lige gode forudsætninger	29 % (21)	23 % (35)	26 % (49)	25 % (105)
Ved ikke	5 % (4)	6 % (9)	7 % (14)	6 % (27)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

Ser man på medarbejdernes vurdering af samme spørgsmål, som fremgår af tabel 21, er det over halvdelen af medarbejderne (55 %), som vurderer, at en skole med KRAI giver de bedste forudsætninger for børnenes sociale kompetencer, mens kun 12 % vurderer, at det er en skole med en mere traditionel skolestart. 24 % vurderer, at de to skoletyper har lige gode forudsætninger. Også her adskiller Malling Skole sig, idet lige mange medarbejdere vurderer, at en skole med KRAI og en sko-

le med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger, mens flertallet af medarbejderne på Lisbjergskolen og N. J. Fjordsgade Skole (henholdsvis 50 % og 68 %) vurderer, at det er en skole med KRAI, der giver de bedste forudsætninger for børnenes sociale kompetencer. Henholdsvis 0 % og 4 % vurderer, at det er en skole med en mere traditionel skolestart, der giver de bedste forudsætninger.

Tabel 21. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel indskoling giver de bedste forudsætninger for børnenes sociale kompetencer? (medarbejdere: skole)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	50 % (5)	36 % (5)	68 % (17)	55 % (27)
Skole med traditionel indsko-	0 % (0)	36 % (5)	4 % (1)	12 % (6)
Lige gode forudsætninger	30 % (3)	21 % (3)	24 % (6)	24 % (12)
Ved ikke	20 % (2)	7 % (1)	4 % (1)	8 % (4)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

En skole med KRAI vurderes således overvejende at give de bedste forudsætninger for børnenes sociale kompetencer – dette dog i langt mindre grad på Malling Skole end på Lisbjergskolen og N. J. Fjordsgade Skole.

En af de begrundelser, medarbejdere og ledere i fokusgruppeinterviewene giver på, at KRAI giver gode forudsætninger for børnenes sociale kompetencer, er, at KRAI sætter fokus på individuel kompetenceudvikling (dansk- og matematikholdene) i samspil med et fællesskabsfokus (A.I. grupperne). Særligt på A.I. grupperne arbejder lærere og pædagoger meget bevidst med rummelighed og inklusion, hvilket betragtes som en forudsætning for, at de større aldersintegrerede hold fungerer. En af de konkrete fordele for børnenes sociale kompetencer, som nævnes i fokusgruppeinterviewene med medarbejdere og ledere, er, at børnene ruller ind i en kontekst, som fungerede allerede før de kom, og at børnene imiterer hinanden. På den måde sker en naturlig socialisering af børnene, hvor de nye børn lærer af de børn, der har været i skolen i længere tid. Denne socialisering og udvikling af sociale kompetencer understøttes også af ordningen med nye børns "store ven", som har et særligt ansvar for at hjælpe den nye elev til rette på skolen. De kvalitative børneinterview indikerer, at børnene blandt andet gennem "store ven"-ordningen lærer at være opmærksomme på hinanden og tage ansvar for hinanden. Børnene fortæller, at de hjælper hinanden med at finde rundt, trøste eller hente en voksen, hvis nogen græder, mægler hvis nogen skændes, og flere børn fortæller, at hvis nogle af de andre børn larmer, så er det tit fordi, der er noget de ikke kan finde ud af, og at de derfor tilbyder deres hjælp for at få genoprettet roen, så de igen kan koncentrere sig.

5.2.1 Opsummering

En skole med KRAI vurderes overvejende at give de bedste forudsætninger for børnenes sociale kompetencer – dette vurderes dog i langt mindre grad af aktører på Malling Skole end på Lisbjergskolen og N. J. Fjordsgade Skole. Af de kvalitative fokusgruppeinterview fremgår det, at en af fordelene ved KRAI er, at børnene ruller ind i en eksisterende kontekst, imiterer hinanden og derved

tilegner sig de ældre børns sociale kompetencer. Dette understøttes af ordningen med den "store ven", som giver et ældre barn ansvar for at hjælpe et nyt barn.

5.3 Motivation for at gå i skole

I dette afsnit ser vi nærmere på KRAIs indvirkning på børnenes motivation for at gå i skole. Ifølge Tabel 22 og tabel 23 vurderer den største andel af både forældrene og medarbejderne – henholdsvis 38 % og 47 % - at en skole med KRAI og en skole med en mere traditionel skolestart giver lige gode forudsætninger for børnenes motivation for at gå i skole. Den mindste andel af både forældre og medarbejdere – henholdsvis 19 % og 12 % - vurderer, at en skole med en mere traditionel skolestart skaber de bedste forudsætninger for børnenes motivation for at gå i skole.

Tabel 22. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for dit barns motivation for at gå i skole? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	55 % (40)	23 % (35)	37 % (69)	35 % (144)
Skole med traditionel indsko-	7 % (5)	29 % (45)	16 % (30)	19 % (80)
Lige gode forudsætninger	27 % (20)	42 % (64)	38 % (72)	38 % (156)
Ved ikke	11 % (8)	6 % (10)	10 % (18)	9 % (36)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

Det er således 35 % af forældrene og 29 % af medarbejderne, der vurderer, at KRAI skaber de bedste forudsætninger for børnenes motivation for at gå i skole. I Malling vurderer såvel forældre som medarbejdere dog i modsætning til flertallet at den traditionelle skoleform skaber den bedste motivation.

Tabel 23. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for børnenes motivation for at gå i skole? (medarbejdere)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	40 % (4)	14 % (2)	32 % (8)	29 % (14)
Skole med traditionel indsko-	0 % (0)	29 % (4)	8 % (2)	12 % (6)
Lige gode forudsætninger	40 % (4)	43 % (6)	52 % (13)	47 % (23)
Ved ikke	20 % (2)	14 % (2)	8 % (2)	12 % (6)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

I fokusgruppeinterviewene med medarbejdere og ledere fremhæves det særligt blandt fortalerne, at KRAI gennem de aldersintegrerede grupper øger børnenes motivation gennem muligheden for positiv spejling i de andre børn. Lærerne på skolerne oplever, at nogle børn får øget lyst til at blive fagligt bedre, når de ser, at der er andre børn på deres hold, som kan noget, de ikke selv kan endnu. Samtidig stimuleres barnet hele tiden, fordi det selv oplever at udvikle sig i forhold til de andre børn og dermed, at det ikke er den yngste, nyeste eller mindst fagligt stærke i ret lang tid ad gangen.

Dette understøttes af de kvalitative børneinterview, hvor børnene fortæller, at de i A.I.grupperne bliver opmærksomme på det naturlige i, at de kan noget forskelligt. De forskellige faglige niveauer – som børnene mener, delvist afspejler forskellige aldre – bevirker, at de på den ene side hele tiden bliver præsenteret for noget, der er lidt sværere end deres eget niveau og samtidig oplever, at der er nogen, der er på et fagligt lavere niveau end dem selv. På den måde bliver A.I. grupperne et rum, hvor man ikke er den fagligt lavest præsterende i særligt lang tid ad gangen, samtidig med at man inspireres af de børn, der er på et højere fagligt niveau. Mange af børnene fortæller endvidere, at de har fået hjælp af de andre børn på dansk- og matematikholdene, og at det er dejligt at blive så god, at de selv kan hjælpe de andre på holdet.

Ledere og medarbejdere fortæller i fokusgrupperne, at det kræver en øget bevidsthed hos lærerne om, at der er en risiko for, at børnene måler sig med de forkerte. En lærer fortæller, at de derfor arbejder aktivt med at give barnet en forståelse af sig selv i konteksten – at børnene bliver inspireret og motiveret af de andre børn uden at opleve, at de skal kunne det samme, som dem der fx er et-to år ældre. I fokusgrupperne nævner medarbejdere og ledere også, at der i KRAI stadig er en risiko for, at de børn, der ikke nødvendigvis er dårligt begavede, men uinteresserede og umotiverede, kan sidde nede bagved og ikke rulle op. Endvidere er det væsentligt for børnenes trivsel, at de ruller på det rigtige tidspunkt, og at de generelt trives socialt og fagligt på holdene. For de elever, der er længere tid om at rulle op, kan det ifølge fokusgruppeinterviewene med medarbejderne være en lettelse, at de stadig kan lege med deres kammerater i A.I. grupperne.

Begrundelser for flertallets vurderinger i Malling var ikke repræsenteret i fokusgrupperne, hvorfor den ikke kan uddybes, men det antages at årsagerne skal findes i ovennævnte risici.

5.3.1 Opsummering

Både blandt forældre og medarbejdere er der delte meninger om, hvorvidt KRAI øger børns motivation til at gå i skole. I fokusgruppeinterviewene peges der på, at børnene kan spejle sig i ældre og dygtigere børn, på de aldersintegrerede hold, og dermed får øget motivation til at dygtiggøre sig. Dette kræver dog, en bevidsthed hos medarbejderne om, at børnene skal spejle sig i de rigtige og ikke har oplevelsen af at skulle kunne mere end forventet.

5.4 Inklusion af alle børn

I dette afsnit besvares spørgsmålet om, hvorvidt KRAI giver gode forudsætninger for social inklusion af alle børn, og i den forbindelse, hvilke børn der eventuelt kan være svære at inkludere med KRAI.

Både besvarelserne fra spørgeskemaundersøgelsen blandt medarbejdere og forældre, samt fokusgruppeinterviewene med medarbejdere og ledere, afspejler en vis usikkerhed omkring KRAs forudsætninger for børn med særlige behov. For det første fremhæver medarbejderne, at den traditionelle skole heller ikke har formået at inkludere alle børn, og ingen af skoletyperne vurderes derfor optimale til at inkludere *alle* børn. Dernæst er det en udfordring for medarbejderne at sige noget generelt om, hvorvidt KRAI skaber gode forudsætninger for børn med særlige behov, fordi det er en meget lille gruppe børn, og medarbejderne derfor har få erfaringer med denne gruppe i KRAI. Med-

arbejderne mener dog, at der er særlige styrker ved KRAI, som skaber gode forudsætninger for nogle børn, mens en skole med mere traditionel indskoling muligvis er bedre til at inkludere nogle andre børn.

Jævnfør tabel 24 nedenfor er 26 % af medarbejderne på skolerne enige eller meget enige i, at en skole med KRAI giver de bedste forudsætninger for børn med særlige behov, 39 % erklærer sig hverken enig eller uenig, og 30 % er uenige eller meget uenige. Dette dækker dog over markante forskelle på medarbejderne på de tre skoler. Mens 70 % af medarbejderne på Lisbjerg Skole er enige eller meget enige i, at en skole med KRAI giver de bedste forudsætninger for børn med særlige behov, er det 24 % af medarbejderne på N. J. Fjordsgade Skole og 0 % af medarbejderne på Malling Skole.

Tabel 24. En skole med KRAI giver de bedste forudsætninger for børn med særlige behov (medarbejdere: skole)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	10 % (1)	0 % (0)	8 % (2)	6 % (3)
Enig	60 % (6)	0 % (0)	16 % (4)	20 % (10)
Hverken enig eller uenig	30 % (3)	21 % (3)	52 % (13)	39 % (19)
Uenig	0 % (0)	29 % (4)	16 % (4)	16 % (8)
Meget uenig	0 % (0)	50 % (7)	0 % (0)	14 % (7)
Ved ikke	0 % (0)	0 % (0)	8 % (2)	4 % (2)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

I tabel 25 sammenligner forældrene en skole med KRAI med en skole med en mere traditionel skolestart i forhold til, hvilken indskolingsform der giver de bedste forudsætninger for børn med særlige behov. Ca. en tredjedel af forældrene vurderer, at en skole med KRAI giver de bedste forudsætninger for børn med særlige behov, mens godt en femtedel vurderer, at en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger. Kun en tiendedel vurderer, at de to skoletyper giver lige gode forudsætninger. Dette dækker dog over, at en større andel af forældrene med børn på Malling Skole vurderer, at en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for børn med særlige behov.

Tabel 25. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for børn med særlige behov? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	49 % (36)	21 % (32)	35 % (66)	32 % (134)
Skole med traditionel indsko-	8 % (6)	36 % (55)	17 % (32)	22 % (93)
Lige gode forudsætninger	10 % (7)	10 % (15)	10 % (19)	10 % (41)
Ved ikke	33 % (24)	34 % (52)	38 % (72)	36 % (148)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

Tabel 26 viser medarbejdernes vurdering af, hvorvidt en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for social inklusion af alle børn. Tabellen viser, at 43 % af medarbejderne vurderer, at en skole med KRAI giver de bedste forudsætninger for social inklusion af alle børn, mens 18 % vurderer, at det er en skole med en mere traditionel skolestart. 31 % vurderer, at de to skoletyper giver lige gode forudsætninger. Også her adskiller medarbejdere på

Malling Skole sig, idet den største andel af medarbejderne (43 %) vurderer, at en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger.

Tabel 26. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for social inklusion af alle børn? (medarbejdere: skole)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	50 % (5)	14 % (2)	56 % (14)	43 % (21)
Skole med traditionel indsko-	0 % (0)	43 % (6)	12 % (3)	18 % (9)
Lige gode forudsætninger	40 % (4)	36 % (5)	24 % (6)	31 % (15)
Ved ikke	10 % (1)	7 % (1)	8 % (2)	8 % (4)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

Ifølge fokusgruppeinterviewene oplever ledere og medarbejdere, at børn, der ikke trives, eller børn med særlige behov bliver langt mere synlige i en skole med KRAI, og at den synlighed forpligter. Flere medarbejdere mener derfor, at man som lærer eller pædagog i højere grad forholder sig til og tager sig af, når nogle børn ikke trives. Her nævnes kombinationen af lærerfaglighed og pædagogfaglighed i A.I. rummet og dermed det samarbejde, der etableres mellem lærere i skolens undervisningsdel og pædagoger i skolens fritidsdel, som en stor fordel. Der er i fokusgruppeinterviewene med medarbejderne således generelt enighed om, at kombinationen af pædagog- og lærerfaglighed, som opstår med både en lærer og en pædagog i A.I. rummet er en stor styrke i forhold til både at identificere børn med særlige behov, og i forhold til at arbejde med inklusion af alle børn. Kombinationen af lærerfaglighed og pædagogfaglighed øger også muligheden for at skabe bindeled mellem skolens undervisningsdel og fritidsdel med henblik på at arbejde med sociale mål begge steder.

Desuden frigør det mere tid til børn med særlige behov, at børnene i høj grad hjælper hinanden på holdene. Dette understøttes af de kvalitative børneinterview, hvor flere børn fortæller, at de synes, det er rart både at kunne få hjælp fra de andre børn, og at kunne hjælpe andre børn. Flere børn fortæller, at de fx kan finde på at spørge børn, der larmer, om der er noget, de ikke kan finde ud af, og at der ofte falder mere ro over dem, når de så får hjælp.

Medarbejderne fortæller i fokusgruppeinterviewene, at en fordel ved den rullende skolestart er, at børnene ikke bliver fastholdt i en bestemt rolle, som de skal være i for at være i en klasse, men i højere grad har mulighed for at finde deres egen rolle på det hold, de ruller ind på. Udfordringen er dog, at rollen ikke er defineret på forhånd, og at det derfor stiller større krav til skolen og dens medarbejdere om at kunne rumme børnene og hjælpe dem i deres rolle.

Desuden er der behov for, at man på skolen med KRAI kan skabe mere struktur og form for de børn, der jævnfør afsnit 5.1, har det sværere med KRAIs fleksible struktur. Nogle børn kan muligvis have behov for mere afskærmning, fx i form af mindre hold, hvilket er en udfordring for skolerne, som samtidig skal rumme den brede gruppe.

Enkelte medarbejdere nævner også, at de har oplevet en risiko for, at vigtig viden om det enkelte barn kan gå tabt, når barnet ruller fra et hold til et andet. Det er særligt afgørende for børn med særlige behov, at væsentlig viden om barnets behov følger med barnet, når barnet skifter hold.

Det er mht. vurderinger af børn med særlige behov væsentligt at bemærke, at flertallet på Malling Skole ikke er overbeviste om, at KRAI er en god model. Denne vurdering er ikke ny og kom også til udtryk i den særlige spørgeskemaundersøgelse, der tidligere blev foretaget i Malling. På baggrund af disse vurderinger har man i Malling arbejdet med at installere pædagogiske og undervisningsmæssige processer og særlige indsatser, der skulle løfte kvaliteten på dette område. Noget kunne tyde på, at disse særlige tiltag ikke har ændret kritikernes opfattelse af, at fordelene i KRAI jf. ovenstående opvejer risici vedrørende disse børn.

5.4.1 Opsummering

I et samlet perspektiv på tværs af skolerne vurderer de fleste medarbejdere og forældre, at en skole med KRAI giver de bedste forudsætninger for børn med særlige behov og for social inklusion af alle børn. Dog adskiller Malling Skole sig markant fra de øvrige, idet både forældre og medarbejdere vurderer, at en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for børn med særlige behov og for social inklusion af alle børn. Samtidig fremgår det af fokusgrupperne med ledere og medarbejdere, at der både er en række fordele og udfordringer forbundet med at inkludere alle børn i KRAI. Fordelene består særligt i kombinationen af lærerfaglighed og pædagogfaglighed i A.I. rummet og dermed i det samarbejde, der etableres mellem skolens undervisningsdel og fritidsdel og mellem lærere og pædagoger. En anden fordel er, at medarbejderne oplever at børn med særlige behov og børn, der ikke trives, bliver meget mere synlige i en skole med KRAI, og at denne synlighed forpligter, så man hurtigere får forholdt sig til det. Udfordringerne koncentrerer sig til gengæld om at støtte børnene i den mere fleksible struktur, der er i en skole med KRAI i forhold til en skole med en mere traditionel indskoling. Herunder at støtte børnene i at finde deres rolle på holdene, og at sikre videregivelse af vigtig viden om børnene og deres behov, når børnene ruller fra et hold til et andet.

6. LÆRING OG FAGLIGE KOMPETENCER I KRAI

I de følgende afsnit undersøges forældres, medarbejderes, ledes og børns opfattelse af KRAIs indflydelse på læring og faglige kompetencer. Først belyses læringen i dagtilbuddet og derefter læring i indskolingsforløbet. Dernæst beskrives mulige årsager til, at KRAI har styrket læringen i indskolingsforløbet.

6.1 Læring i dagtilbuddet

Blandt medarbejderne i dagtilbuddene er 64 % enige eller meget enige i, at arbejdet med status- og udviklingssamtaler har givet et større fokus på læringsmål og -indikatorer i det daglige arbejde (tabel 27).

Tabel 27. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "Arbejdet med Status- og Udviklingssamtaler har givet større fokus på læringsmål og indikatorer i det daglige arbejde i dagtilbuddet"? (medarbejdere: dagtilbud)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	0 % (0)	15 % (2)	0 % (0)	7 % (2)
Enig	40 % (2)	69 % (9)	50 % (5)	57 % (16)
Hverken enig eller uenig	20 % (1)	0 % (0)	30 % (3)	14 % (4)
Uenig	40 % (2)	8 % (1)	20 % (2)	18 % (5)
Meget uenig	0 % (0)	8 % (1)	0 % (0)	4 % (1)
Ved ikke	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (5)	100 % (13)	100 % (10)	100 % (28)

6.2 Læring i indskolingsforløbet

Tabel 28. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for dit barns faglige kompetencer? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	85 % (62)	56 % (87)	63 % (120)	65 % (269)
Skole med traditionel indsko-	7 % (5)	21 % (32)	12 % (22)	14 % (59)
Lige gode forudsætninger	5 % (4)	16 % (25)	19 % (36)	16 % (65)
Ved ikke	3 % (2)	6 % (10)	6 % (11)	6 % (23)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

Både blandt forældre og medarbejdere er der udbredt enighed om, at en skole med KRAI giver de bedste forudsætninger for barnets faglige kompetencer. I tabel 28 ses, at 65 % af forældrene mener, at KRAI giver de bedste forudsætninger, og tilsvarende ses det af tabel 29, at 69 % af medarbejderne mener, at KRAI giver de bedste forudsætninger.

Tabel 29. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for børnenes faglige kompetencer? (medarbejdere)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	70 % (7)	50 % (7)	80 % (20)	69 % (34)
Skole med traditionel indsko-	0 % (0)	14 % (2)	0 % (0)	4 % (2)
Lige gode forudsætninger	10 % (1)	21 % (3)	16 % (4)	16 % (8)
Ved ikke	20 % (2)	14 % (2)	4 % (1)	10 % (5)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

Kigger man på de muligheder KRAI skaber for læring, fremgår det af tabel 30 og tabel 31, at både medarbejdere og forældre vurderer, at KRAI fremmer børnenes læringsmuligheder. Blandt medarbejderne er 70 % enige eller meget enige i, at KRAI fremmer børnenes muligheder for læring (tabel 30). Blandt forældrene er 63 % enige eller meget enige i tilsvarende udsagn (tabel 31).

Tabel 30. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "KRAI fremmer børnenes muligheder for læring"? (medarbejdere: skole)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	20 % (2)	7 % (1)	40 % (10)	27 % (13)
Enig	60 % (6)	36 % (5)	40 % (10)	43 % (21)
Hverken enig eller uenig	10 % (1)	43 % (6)	16 % (4)	22 % (11)
Uenig	0 % (0)	14 % (2)	0 % (0)	4 % (2)
Meget uenig	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ved ikke	10 % (1)	0 % (0)	4 % (1)	4 % (2)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

Tabel 31. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "KRAI fremmer mit barns muligheder for læring"? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	40 % (29)	23 % (35)	30 % (56)	29 % (120)
Enig	42 % (31)	26 % (40)	37 % (69)	34 % (140)
Hverken enig eller uenig	10 % (7)	26 % (40)	12 % (23)	17 % (70)
Uenig	7 % (5)	11 % (17)	15 % (28)	12 % (50)
Meget uenig	0 % (0)	11 % (17)	5 % (9)	6 % (26)
Ved ikke	1 % (1)	3 % (5)	2 % (4)	2 % (10)
Ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

I forhold til opfattelsen af KRAIs virkning på læring, er der sket en udvikling blandt forældrene. De første forældre i KRAI var mere utilfredse, mens tilfredsheden er steget for hver ny årgang af forældre. Således er procentdelen af utilfredse eller meget utilfredse forældre faldet fra 40 % blandt de forældre hvis børn startede i 2006 eller 2007 til 11 % blandt de forældre, hvis børn startede i 2010 eller 2011 (tabel 32). Samtidig er procentdelen af meget tilfredse eller tilfredse steget fra 31 % blandt de forældre, hvis børn startede i 2006 eller 2007, til 71 % blandt de forældre, hvis børn star-

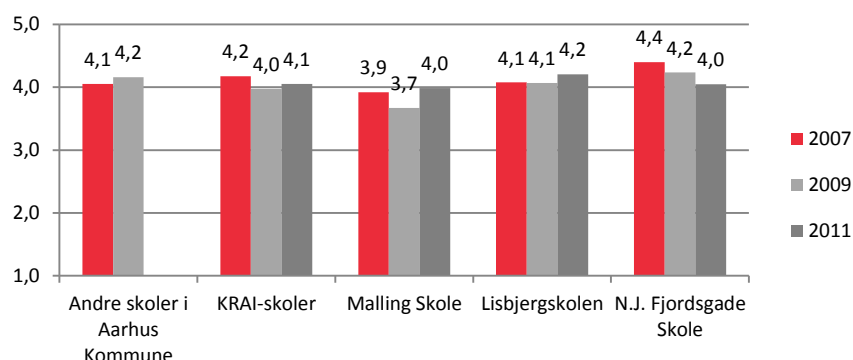
tede i 2010 eller 2011 (tabel 32). Disse resultater tyder på, at KRAI-skolerne undervejs er blevet bedre og bedre til at skabe gode muligheder for læring.

Tabel 32. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "KRAI fremmer mit barns muligheder for læring"? (forældre)

	Skolestart i 2006 eller 2007	Skolestart i 2008	Skolestart i 2009	Skolestart i 2010 eller 2011	Total
Meget enig	10 % (7)	21 % (19)	41 % (46)	33 % (48)	29 % (120)
Enig	21 % (14)	33 % (30)	36 % (40)	38 % (55)	34 % (139)
Hverken enig eller uenig	29 % (20)	20 % (18)	11 % (12)	14 % (20)	17 % (70)
Uenig	25 % (17)	17 % (15)	5 % (6)	8 % (12)	12 % (50)
Meget uenig	15 % (10)	8 % (7)	4 % (4)	3 % (5)	6 % (26)
Ved ikke	0 % (0)	1 % (1)	3 % (3)	4 % (6)	2 % (10)
Total	100 % (68)	100 % (90)	100 % (111)	100 % (146)	100 % (415)

Tilfredshedsundersøgelsen blandt forældre viser, at forældrenes tilfredshed med barnets faglige udbytte ligger nogenlunde stabilt for KRAI-skolerne i perioden 2007 til 2011 (figur 8). Forældrene er blevet spurgt, hvor tilfredse de er med deres barns faglige udbytte på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er meget utilfreds, og 5 er meget tilfreds. KRAI-skolernes samlede gennemsnit er faldet fra 4,2 i 2007 til 4,0 i 2009, men steg derefter til 4,1 i 2011. Bemærkelsesværdigt er det, at Malling Skole har oplevet en stigning i perioden. I 2007 lå gennemsnittet på 3,9, derefter faldt det til 3,7 i 2009, men steg så til 4,0 i 2011.

Figur 8. Hvor tilfreds er du med dit barns faglige udbytte på en skala fra 1 (meget utilfreds) til 5 (meget tilfreds)? Forældre gennemsnit

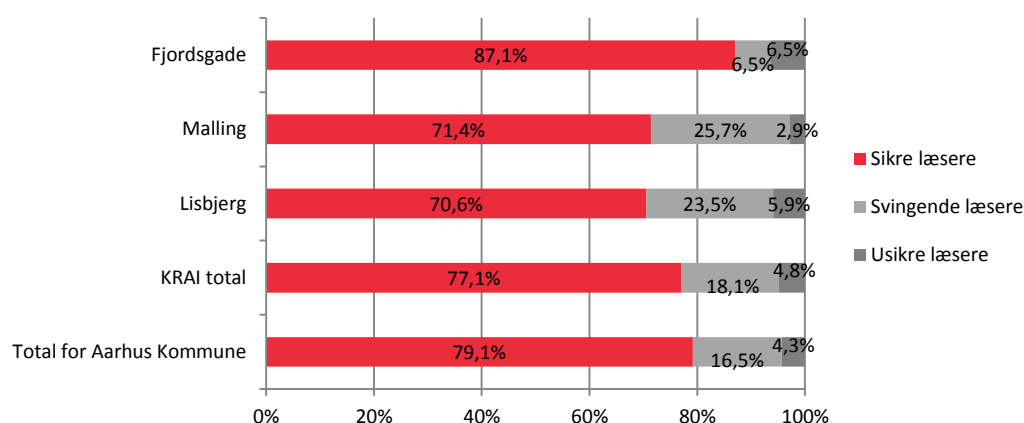
Igen er der stor forskel på tilfredsheden med børnenes faglig udbytte blandt forældre til børn, der startede i 2006 eller 2007, og forældre til børn, der startede i 2010 eller 2011. Procentdelen af meget tilfredse og tilfredse var 72 % blandt forældre til børn, der startede i 2006 eller 2007, mens denne procentdel er oppe på 84 % blandt de forældre, hvis børn startede i 2010 eller 2011 (tabel 33). Dette tyder på, at KRAI-skolernes undervisning er forbedret gennem forløbet.

Tabel 33. Hvor tilfreds er du med dit barns faglige udbytte? Forældre fordelt på året for deres barns skolestart.

	Skolestart i 2006 eller 2007	Skolestart i 2008	Skolestart i 2009	Skolestart i 2010 eller 2011	Total
Meget tilfreds	13 % (9)	19 % (17)	32 % (35)	33 % (48)	26 % (109)
Tilfreds	59 % (40)	60 % (54)	57 % (63)	51 % (74)	56 % (231)
Hverken tilfreds eller utilfreds	19 % (13)	16 % (14)	9 % (10)	12 % (17)	13 % (54)
Utilfreds	9 % (6)	3 % (3)	3 % (3)	1 % (2)	3 % (14)
Meget utilfreds	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)	1 % (1)	1 % (2)
Ved ikke	0 % (0)	1 % (1)	0 % (0)	3 % (4)	1 % (5)
Total	100 % (68)	100 % (90)	100 % (111)	100 % (146)	100 % (415)

Fokusgruppeinterview med medarbejdere og ledere bekræfter vurderingen af, at KRAI styrker fagligheden og fremmer børnenes muligheder for læring. Nogle peger på, at bundniveauet er blevet løftet. Andre mener, at spændet mellem de fagligt stærke og de mindre fagligt stærke er blevet større, men at alle samtidig er blevet bedre. Samtidig fremgår det af fokusgruppeinterview med medarbejdere og ledere, at børnene ikke altid modnes i samme takt, som den faglige viden forøges. For eksempel oplever medarbejdere og ledere, at børn med korte indskolingsforløb kan være fagligt stærke men samtidig være nervøse for andre udfordringer så som fremlæggelser. En udfordring i KRAI bliver dermed, at børnene har kortere tid til at lære at gå i skole end i den traditionelle indskoling.

Kigger man på læsetesten kan det i udgangspunktet hverken bekræftes eller afkræftes, om elever på KRAI-skoler læser bedre end elever på andre skoler (figur 9).

Figur 9. Læsetest foretaget på 3. klasses-elever i maj 2011.

Gennemsnittet på KRAI-skolerne er på niveau med gennemsnittet for Aarhus Kommune, men udsvingene KRAI-skolerne imellem og i forhold til andre skoler i Aarhus Kommune kan skyldes årgangsbestemte svingninger, ligesom forskellige socioøkonomiske forudsætninger mellem lokaldistrikterne kan have betydning.

6.2.1 Opsummering

Selvom der er varierende vurderinger af, hvilke børn der profiterer mest af KRAI, så er den samlede og enslydende vurdering fra stort set alle aktører - ledelse, medarbejdere og forældre - at KRAI styrker fagligheden og fremmer børnenes muligheder for læring. I det næste afsnit vil vi se på mulige årsager til, at KRAI styrker børnenes faglighed og muligheder for læring.

6.3 Oplevede årsager til en styrket faglighed og læring

Fokusgruppeinterview viser, at medarbejdere og ledere oplever, at der er flere forskellige grunde til, at KRAI styrker fagligheden. En af årsagerne er de kompetencedifferentierede hold. På de kompetencedifferentierede hold er det faglige spænd smallere end i en årgangsinddelt klasse, og gruppen af elever er mindre, og derfor oplever medarbejderne, at de kan ramme børnene præcist, hvor de er – i modsætning til årgangsinddelte klasser, hvor undervisningen ofte retter sig mod klassens gennemsnit. Denne oplevelse understøttes af resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen. Som det ses af tabel 34, er 54 % af medarbejderne meget enige eller enige i, at KRAI fremmer pædagogisk og faglig differentiering. En forholdsvis stor andel på 35 % placerer sig dog midt i mellem, og er hverken enige eller uenige.

Tabel 34. Hvor enig eller uenig er du i, at KRAI fremmer pædagogisk og faglig differentiering (medarbejdere: skole og dagtilbud)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	33 % (5)	4 % (1)	26 % (9)	19 % (15)
Enig	47 % (7)	33 % (9)	31 % (11)	35 % (27)
Hverken enig eller uenig	20 % (3)	48 % (13)	31 % (11)	35 % (27)
Uenig	0 % (0)	11 % (3)	3 % (1)	5 % (4)
Meget uenig	0 % (0)	4 % (1)	3 % (1)	3 % (2)
Ved ikke	0 % (0)	0 % (0)	6 % (2)	3 % (2)
Total	100 % (15)	100 % (27)	100 % (35)	100 % (77)

I fokusgruppeinterviewene peger medarbejdere på, at kompetenceinddelte hold imødekommer børnenes parathed til at lære og de forskellige tempi, de lærer i. Samtidig medfører de løbende skift mellem kompetencedifferentierede hold, at barnet bliver mødt med forskellige forventninger i løbet af indskolingsperioden, fordi barnet får nye lærere ved hvert holdskifte. De nye forventninger kan i sig selv virke motiverende på børnene.

I børneinterviewene peger nogle af børnene selv på, at det er godt at skifte mellem forskellige lærere. Børnene oplever, at lærerne underviser forskelligt og kan lære dem forskellige ting. De forskellige undervisningsstile børnene møder igennem deres indskolingsforløb kan altså være med til at fremme børnenes læring. Børnene afviser, at det kan virke forvirrende at skifte lærere, derimod er det noget, de værner sig til.

Medarbejderne peger på, at det enkelte barn bliver mere synligt rent fagligt, og at den individuelle vurdering motiverer børnene til at lære mere. Desuden motiveres børnene angiveligt også af mu-

lighederne for at kunne skifte hold, hvis de når det forventede niveau. Disse oplevelser understøttes af spørgeskemaundersøgelsens resultater, der tilsvarende viser, at medarbejderne mener, at KRAI lægger op til et øget fokus på det enkelte barn. Som det fremgår af tabel 35, er 79 % af medarbejderne meget enige eller enige i, at KRAI har denne virkning. Det øgede fokus på det enkelte barn opleves også af et flertal af forældrene. I tabel 36 ses det, at 73 % af forældrene er meget enige eller enige i, at undervisningen i KRAI er tilpasset deres barns forudsætninger og behov.

Tabel 35. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "KRAI er med til at forøge fokus på de enkelte børns faglige forudsætninger og behov"? (medarbejdere: skole)

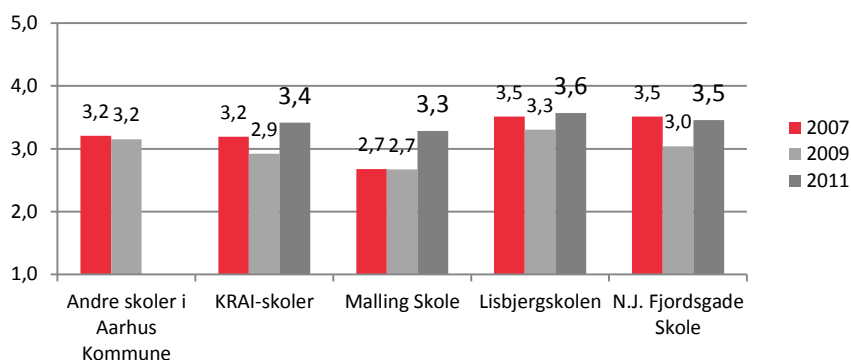
	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	30 % (3)	14 % (2)	28 % (7)	24 % (12)
Enig	60 % (6)	43 % (6)	60 % (15)	55 % (27)
Hverken enig eller uenig	10 % (1)	29 % (4)	4 % (1)	12 % (6)
Uenig	0 % (0)	14 % (2)	4 % (1)	6 % (3)
Meget uenig	0 % (0)	0 % (0)	4 % (1)	2 % (1)
Ved ikke	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

Tabel 36. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "Undervisningen i KRAI er tilpasset mit barns faglige forudsætninger og behov"? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	42 % (31)	21 % (33)	30 % (56)	29 % (120)
Enig	44 % (32)	44 % (68)	44 % (83)	44 % (183)
Hverken enig eller uenig	7 % (5)	18 % (27)	11 % (20)	12 % (52)
Uenig	5 % (4)	7 % (11)	12 % (22)	9 % (37)
Meget uenig	0 % (0)	8 % (13)	3 % (6)	5 % (19)
Ved ikke	1 % (1)	1 % (2)	1 % (2)	1 % (5)
Ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

Medarbejdernes tid til det enkelte barn er naturligvis et vigtigt element i pædagogisk og faglig differentiering og et øget fokus på det enkelte barn (figur 10).

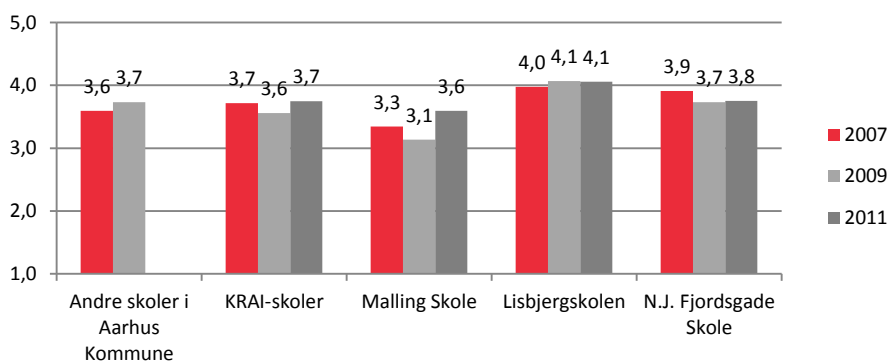
Figur 10. Lærernes tid til den enkelte elev. Hvor tilfreds er du med lærernes tid til den enkelte elev på en skala fra 1 (meget utilfreds) til 5 (meget tilfreds)? Forældre gennemsnit

Fra 2007 til 2011 er forældrenes tilfredshed med lærernes tid til det enkelte barn steget. Forældrene er blevet spurgt, hvor tilfredse de er med lærernes tid til den enkelte elev på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er meget utilfreds, og 5 er meget tilfreds. I 2007 lå gennemsnittet på 3,2, mens det i 2011 var steget til 3,4 (figur 10). Både Lisbjergskolen og N. J. Fjordsgade Skole har oplevet et mindre dyk i tilfredsheden i perioden, men er kommet op på samme niveau som før KRAI (figur 10). På Malling Skole er tilfredsheden til gengæld steget mærkbart fra at gennemsnittet lå på 2,7 i 2007, ligger det i 2011 på 3,3.

Forældrenes tilfredshed med skolens evne til at udfordre den enkelte elev er holdt stabil over perioden 2007 til 2011 (figur 11). På Malling Skole ses igen en stigning, fra et gennemsnit på 3,3 i 2007 til 3,6 i 2011, mens Lisbjerg Skole og N. J. Fjordsgade Skole har formået at holde tilfredsheden blandt forældre på et stabilt højt niveau (figur 11).

Figur 11. Skolens evne til at udfordre den enkelte elev. Hvor tilfreds er du med skolens evne til at udfordre den enkelte elev på en skala fra 1 (meget utilfreds) til 5 (meget tilfreds)? Forældre gennemsnit

Den øgede pædagogiske og faglige differentiering, som KRAI menes at give, spiller sammen med et socialt og fagligt inkluderende læringsmiljø. Som det ses af tabel 37, er 61 % af medarbejderne meget enige eller enige i, at KRAI er med til at udvikle et socialt og fagligt inkluderende læringsmiljø. Dog er 29 % af medarbejderne hverken enige eller uenige i, at KRAI har denne effekt på læringsmiljøet (tabel 37).

Tabel 37. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "KRAI er med til at udvikle et socialt og fagligt inkluderende læringsmiljø"? (medarbejdere: skole)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	20 % (2)	14 % (2)	20 % (5)	18 % (9)
Enig	50 % (5)	14 % (2)	56 % (14)	43 % (21)
Hverken enig eller uenig	30 % (3)	43 % (6)	20 % (5)	29 % (14)
Uenig	0 % (0)	21 % (3)	0 % (0)	6 % (3)
Meget uenig	0 % (0)	7 % (1)	4 % (1)	4 % (2)
Ved ikke	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

Spørgeskemaundersøgelsen blandt medarbejdere viser altså, at flertallet oplever at både undervisningsdifferentieringen og det inkluderende læringsmiljø er blevet styrket af KRAI. Måske kan kombinationen af disse elementer være med til at forklare medarbejdere og forældres vurdering af, at KRAI fremmer læring.

Fokusgruppeinterviews med medarbejdere viser, at endnu en årsag til KRAIs gode forudsætninger for børnenes faglige kompetencer kan være den motivation, der opstår hos børnene, når de møder ældre børn, der er lidt bedre end dem selv. Dette gælder især på de aldersintegrerede hold, hvor børnene kan spejle sig i lidt større børn.

En medarbejder peger på, at dynamikken mellem de aldersintegrerede hold og kompetencedifferentierede hold er god, fordi børnene på de kompetencedifferentierede hold får ro til at udvikle sig med børn på samme faglige niveau som dem selv. Som beskrevet i afsnittet 5.3: *Motivation for at gå i skole* kan den øgede motivation også udarte sig problematisk, hvis børnene bliver for overambitiøse. I et fokusgruppeinterview beskriver en leder dilemmaet således: *"De (børnene) må gerne blive optimalt frustrerede, men ikke for frustrerede i forhold til dem, de gerne vil ligne."* I fokusgruppeinterviewene peger en medarbejder på, at det er lærerne og pædagogernes opgave at sikre, at børnene ikke måler sig med de forkerte. Andre medarbejdere giver også udtryk for, at de skal passe på de yngste børn og ikke behandle dem som de ældre børn. Dette indtryk virker til dels genkendeligt fra et forældreperspektiv. Det fremgår af spørgeskemaundersøgelsen blandt forældre, at 51 % af forældrene er enige eller meget enige i, at lærere og pædagogerne er godt rustede til at undervise i de aldersintegrerede grupper (tabel 38).

Tabel 38. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "Lærere og pædagoger er godt rustede til at undervise i de aldersintegrerede grupper"? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	12 % (9)	8 % (13)	20 % (37)	14 % (59)
Enig	51 % (37)	34 % (52)	35 % (66)	37 % (155)
Hverken enig eller uenig	21 % (15)	22 % (34)	22 % (41)	22 % (90)
Uenig	5 % (4)	19 % (29)	13 % (25)	14 % (58)
Meget uenig	1 % (1)	14 % (22)	5 % (9)	8 % (32)
Ved ikke	10 % (7)	3 % (4)	6 % (11)	5 % (22)
Ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

I fokusgruppeinterview med medarbejderne fremgår det, at nogle medarbejdere mener, at fagligheden på de aldersintegrerede grupper har det sværere, fordi undervisningen skal differentieres endnu mere end tidligere. Til gengæld peger ledere og medarbejdere i fokusgruppeinterviews på, at en af årsagerne til KRAIs øgede faglighed ses som den virkning rullende skolestart og herunder de aldersintegrerede hold har på børnenes socialisering til skolelivet. I KRAI står lærere og pædagoger aldrig overfor et helt hold af nye elever, men modtager nye elever på et allerede eksisterende hold. Dermed starter børnene i en kontekst, hvor normer og regler på forhånd er fastlagt, og hvor der altid er et ældre barn, der ved hvordan en praktisk opgave skal løses. Derfor oplever medarbejderne, at de sparer tid på at socialisere børnene og lære dem praktiske ting, og at børnene dermed tilegner sig faglig viden hurtigere.

6.3.1 Opsummering

Aktørerne i KRAI giver flere bud på årsager til, at KRAI styrker faglighed og læring. De kompetence-differentierede hold bidrager til faglig differentiering, så børnene undervises på deres eget niveau. Derudover medfører de kompetencedifferentierede hold, at børnene oplever et skift i forventninger og forskellige måder at blive undervist på, når de ruller til et nyt kompetencedifferentieret hold. På de aldersintegrerede hold øges børnenes motivation til at dygtiggøre sig som følge af, at de kan spejle sig i ældre og dygtigere børn. Den rullende skolestart og de rullende overgange letter børnenes socialisering og indlæring af praktiske færdigheder, fordi børnene imiterer de børn, der er der i forvejen. Derved frigøres tid til, at medarbejdere kan fokusere på undervisningens faglige indhold.

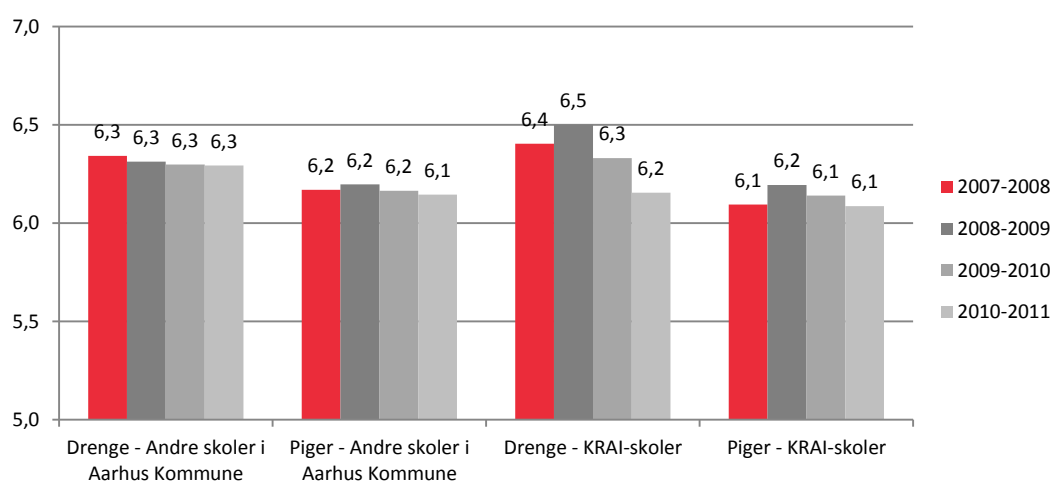
7. OVERGANGE OG SAMARBEJDE I KRAI

I dette kapitel ser vi først nærmere på karakteristika, tilfredshed og vurderinger af elevernes overgange mellem dagtilbud og indskoling og derefter overgange mellem indskoling og 3.klasse/mellemtrinnet. Ifølge de overordnede antagelser om KRAI er et øget og forbedret samarbejde mellem dagtilbud og skole og mellem pædagoger og lærere en vigtige forudsætning for optimale processer i overgange og i det hele taget i KRAI. Derfor er vurderingerne af dette tværfaglige samarbejde en logisk del af vurderingerne af overgangene. Som i de øvrige kapitler belyses effekter og processer af udvalgte kvantitative kilder, spørgeskemaundersøgelser blandt forældre og medarbejdere og de kvalitative kilder.

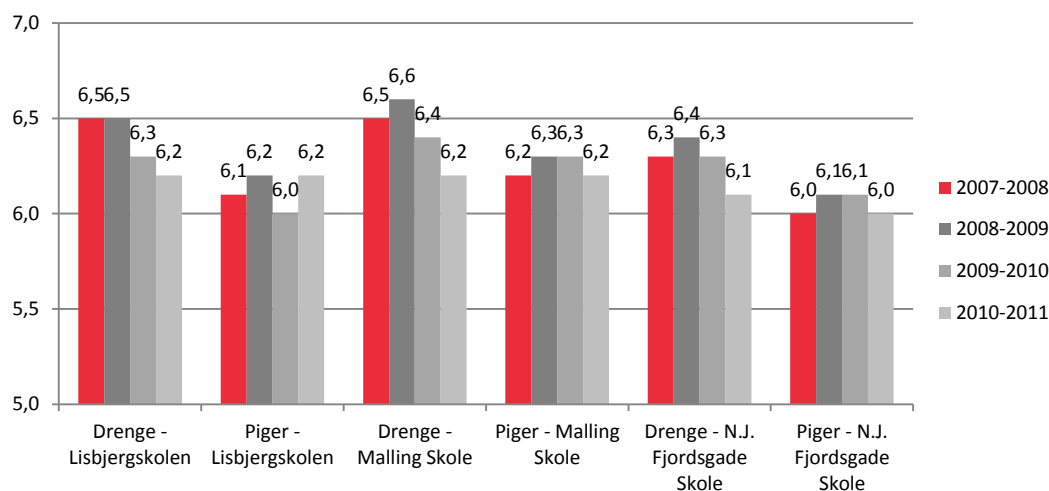
7.1 Alder ved skolestart

Som det fremgår af figur 12, er gennemsnitsalderen ved skolestart i 2010-2011 i KRAI-skolerne på niveau med gennemsnittet i Aarhus Kommune. Da eleverne i KRAI skolerne ruller ind flere gange i løbet af året, er sammenligningen ikke helt entydig, men som indikator for om KRAI medfører gennemsnitligt set senere eller tidligere skolestart, er sammenligningen brugbar. Det fremgår således, at der i forbindelse med skiftet fra en aldersbetinget indskoling til en også kompetencebaseret indskoling, på alle KRAI-skolerne, var en tendens til, at drengene begyndte lidt senere end gennemsnittet i Aarhus Skolerne (se figur 13), men at denne forskel synes at have udjævnet sig. Denne tendens er ikke at finde for pigernes skolestart.

Figur 12. Alder ved skolestart

Figur 13. Alder ved skolestart

7.2 Skolestart

8 % af forældrene, altså et mindretal, er uenige i, at KRAI har gjort, at deres børn kunne starte i skole, da de var klar (tabel 39). Man kan antage, at de 8 % ikke har været enige i konklusionerne af Status- og Udviklingsamtalerne (SUS), men muligvis har andre problematikker været på tale. Imidlertid står det klart, at et absolut flertal af forældrene, hvis børn begyndte, da KRAI var igangsat, vurderer at deres børn kunne starte i skolen, da de var klar.

Tabel 39. Hvor enig eller uenig er du i, at den rullende skolestart har gjort, at dit barn kunne starte i skole, da det var klar? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	30 % (22)	16 % (25)	23 % (43)	22 % (90)
Enig	29 % (21)	16 % (25)	18 % (34)	19 % (80)
Hverken enig eller uenig	14 % (10)	14 % (22)	19 % (35)	16 % (67)
Uenig	3 % (2)	12 % (19)	3 % (5)	6 % (26)
Meget uenig	1 % (1)	2 % (3)	3 % (5)	2 % (9)
Ved ikke	5 % (4)	4 % (6)	1 % (2)	3 % (12)
Ikke relevant	18 % (13)	35 % (54)	34 % (65)	32 % (132)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

Tabel 40. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "Rullende skolestart gør, at børnene kan starte i skole, når de er klar"? (medarbejdere: dagtilbud)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	40 % (2)	23 % (3)	20 % (2)	25 % (7)
Enig	60 % (3)	54 % (7)	70 % (7)	61 % (17)
Hverken enig eller uenig	0 % (0)	23 % (3)	10 % (1)	14 % (4)
Uenig	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Meget uenig	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ved ikke/ ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (5)	100 % (13)	100 % (10)	100 % (28)

Som det fremgår af tabel 40, er medarbejderne i dagtilbud enige med flertallet af forældrene. 76 % af medarbejderne mener, at KRAI gør, at børnene kan starte, når de er klar. Et centralt redskab til brug i fælles vurdering af børnenes skoleparathed er status- og udviklingssamtalerne (SUS). Af Tabel 41 fremgår det, at langt de fleste medarbejdere i dagtilbud, 64 %, vurderer, at SUS er et godt redskab til formålet. Selvom medarbejderne på skolen er knap så overbeviste (14 % er uenige, og 29 % ved ikke), så er der en generel tendens til en positiv vurdering af SUS. Medarbejderne på Malling Skole udgør dog en undtagelse. Medarbejderne er ikke internt enige, men flertallet af dem deler således ikke dagtilbuddenes overvejende positive vurdering.

Det er en vigtig pointe, at medarbejdere på skolen ikke kender SUS så godt som medarbejdere i dagtilbud. Ifølge de kvalitative interview kan det have indflydelse på vurderingen af SUS, at nogle medarbejdere i såvel skole som dagtilbud oplever, at der bruges (for meget) tid på såvel praktiske opgaver, administrative opgaver og mødevirksomhed i forbindelse med indrulningerne af børnene. Herunder mener nogle medarbejdere i dagtilbud også, at der bruges meget tid i løbet af året på at drøfte skoleparathed med forældre. Nogle medarbejdere mener således, at to indrulninger om året ville være at foretrække. Denne vurdering deles ikke af flertallet af medarbejdere i KRAI, som overordnet set vurderer, at indrulningsarbejdet giver gevinst i børnehøjde.

Tabel 41. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "Status- og Udviklingssamtalerne er et godt redskab til at vurdere børnenes skoleparathed"? (medarbejdere: dagtilbud)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	0 % (0)	15 %	0 %	7 %
Enig	60 % (3)	69 %	40 %	57 %
Hverken enig eller uenig	20 % (1)	8 %	60 %	29 %
Uenig	0 % (0)	0 %	0 %	0 %
Meget uenig	20 % (1)	8 %	0 %	7 %
Ved ikke/ ikke relevant	0 % (0)	0 %	0 %	0 %
Total	100 % (5)	100 % (13)	100 % (10)	100 % (28)

Ifølge ledelsesvurderingerne af denne problematik påpeges det også, at fokus skal være på, at børnene får en så optimal overgang som muligt, og at det arbejde der skal til, så må gøres, selvom det er anderledes end før. Det påpeges i denne sammenhæng også, at det arbejde man gjorde før i forbindelse med overgang til skole måske tog lige så meget tid, men at man måske ikke reflekterede så meget over det, fordi det var rutiner.

Tablet 42. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "Dagtilbuddets arbejde med materialet vedrørende Status- og Udviklingssamtaler har forbedret overleveringen af børnene fra dagtilbud til skole"? (medarbejdere: skole)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	0 % (0)	7 % (1)	4 % (1)	4 % (2)
Enig	60 % (6)	14 % (2)	40 % (10)	37 % (18)
Hverken enig eller uenig	30 % (3)	36 % (5)	20 % (5)	27 % (13)
Uenig	0 % (0)	21 % (3)	16 % (4)	14 % (7)
Meget uenig	0 % (0)	7 % (1)	0 % (0)	2 % (1)
Ved ikke	10 % (1)	14 % (2)	20 % (5)	16 % (8)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

Den generelle tendens fra spørgeskemaundersøgelserne er i god overensstemmelse med de kvalitative interviews med medarbejdere og ledelser. Lærerne er således enige i, at de modtager skoleparate børn, i det omfang det nu er muligt at forlange, men væsentligere er det måske, at lærerne på skolerne generelt oplever at de nu, blandt andet i kraft af at samarbejdet omkring indrulningen af børnene, har et forbedret kendskab til børnene, når de begynder end tidligere. Der kommer meget færre "tomme blade" ind i skolen nu end tidligere. Pædagogerne har generelt den samme positive vurdering som lærerne mht. kvaliteten i overleveringen, og de er generelt tilfredse med, at deres førskole arbejde finder anvendelse. Imidlertid er det også en generel tendens i vurderingerne, at systematikken og rutinerne i samarbejdet omkring indrulningen kan forbedres. På ledelsesniveau påpeges det således, at der skal stilles skarpt på erfaringerne i den kommende tid. Fx bør der stilles skarpt på, hvad der kan læres af de indrulninger, som ikke gik så godt som forventet.

Tablet 43. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "KRAI har øget kvaliteten af vores arbejde med de store børn frem mod skolestart"? (medarbejdere: dagtilbud)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	0 % (0)	8 % (1)	0 % (0)	4 % (1)
Enig	20 % (1)	15 % (2)	20 % (2)	18 % (5)
Hverken enig eller uenig	40 % (2)	23 % (3)	50 % (5)	36 % (10)
Uenig	40 % (2)	54 % (7)	30 % (3)	43 % (12)
Meget uenig	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ved ikke	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (5)	100 % (13)	100 % (10)	100 % (28)

Selvom der er generel enighed om, at den rullende skolestart og kompetencevurderingerne har medført et kvalitetsløft i relation til barnet, så rejses der også forskellige typer af forbehold. Forbeholdene afspejler sig blandt andet i vurderingerne af kvaliteten af arbejdet med de store børn frem mod skolestart. Som det fremgår af tabel 43, så er samlet set 43 % af medarbejderne i dagtilbud uenige i, at kvaliteten i arbejdet med de store børn er blevet bedre som følge af KRAI. Et mindretal på 22 % er dog enige.

Ifølge de kvalitative interview så skal forklaringen nok fortrinsvist findes i, at man tidligere havde mulighed for at arbejde relativt uforstyrret og samlet med de store børn i et helt år. Dette arbejde er nu fundamentalt ændret og fokuseret på løbende indrulning.

Et andet forbehold handler om, at dagtilbuddene har måttet ændre mange gode traditioner, og at deres samlede virke nu, i højere grad end før, skal tilrettelægges, så det passer til indskoling. Disse tab mener mange dog, er ved at blive erstattet af nye gode traditioner.

Det er i det hele taget en generel tendens, at såvel medarbejdere i dagtilbud og på skolen er tiltagende indstillede på, at "levere det der skal til", fordi de kan se, at børnene er mere trygge end før, og at indskoling er forbedret. Denne tendens kan bekræftes af tabel 44, hvor det fremgår, at 51 % af forældrene er meget tilfredse eller tilfredse med overgangen. Et mindretal af forældre på 10 % er utilfredse. For 17 % var spørgsmålet ikke relevant, fordi deres børn ikke har oplevet skolestart i KRAI.

Tabel 44. Hvor tilfreds eller utilfreds du er med "overgangen fra dagtilbud til skole" (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget tilfreds	19 % (14)	12 % (18)	15 % (29)	15 % (61)
Tilfreds	40 % (29)	39 % (60)	33 % (63)	37 % (152)
Hverken tilfreds eller util-	21 % (15)	20 % (31)	24 % (46)	22 % (92)
Utilfreds	3 % (2)	8 % (13)	7 % (13)	7 % (28)
Meget utilfreds	1 % (1)	6 % (9)	2 % (3)	3 % (13)
Ved ikke/ ikke relevant	16 % (12)	15 % (23)	19 % (35)	17 % (70)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

Ifølge børneinterviewene er det hovedindtrykket, at børnene hurtigt finder sig til rette efter skolestarten. De synes, at det er spændende, og sætter pris på, at der er nogle, som de kender i forvejen. De "store venner" værdsættes også af skolestarterne, men især italesætter børnene det forhold, at der er mange børn, og derfor er der også mange at blive venner med.

Af nogle af børneinterviewene fremgår det, at nogle børn har kedet sig i lang tid i børnehaven inden de skulle begynde i indskoling, men det fremgår ikke tydeligt, om det var fordi, de var sene indrykkere i forhold til deres alder eller fordi de var parate til større udfordringer, før de fik alderen. Under alle omstændigheder forekommer der at være en udfordring forbundet med, at gruppen af ældste børn i børnehaven er mindre end før KRAI, og at denne nu mindre gruppe skal stimuleres.

Det fremgår også af børneinterviewene, at nogle af de ældre børn i A.I. gruppen synes, at det er lidt kedeligt, når de nye skal modtages. Det er ikke indtrykket, at de har noget problem med, at der kommer yngre elever ind på holdene (tværtimod), men også her synes der at være en udfordring i, at de yngste og de ældste elever i indskoling skal stimuleres og udfordres forskelligt. Denne problemstilling er ikke ukendt blandt medarbejderne.

7.2.1 Bedst mulige overgang

Af ovenstående afsnit fremgik det, at der mht. skolestart er forskellige, men dog overvejende positive, vurderinger af KRAI, især når aktørerne vurderer resultater og kvalitet for børnene. Tendensen er således at potentialerne i KRAI er gode i børnehøjde, og at det er forandringsprocessen og omstillingen på organisationsniveau, der kan være svær. Tabel 45 og tabel 46 afspejler da også dette forhold. Blandt forældrene foretrækker 32 % en skole med KRAI, og 18 % en skole med traditionel

indskoling, hvis de skulle vælge. 34 % mener, at de to skoleformer har lige gode forudsætninger for overgang fra dagtilbud til skole.

Tabel 45. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for dit barns overgang fra dagtilbud til skole? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	49 % (36)	21 % (33)	35 % (66)	32 % (135)
Skole med traditionel indsko-	7 % (5)	21 % (33)	19 % (35)	18 % (73)
Lige gode forudsætninger	30 % (22)	42 % (65)	29 % (55)	34 % (142)
Ved ikke	14 % (10)	15 % (23)	17 % (33)	16 % (66)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

Tabel 46. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for børnenes overgang fra dagtilbud til skole? (medarbejdere)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	80 % (12)	22 % (6)	54 % (19)	48 % (37)
Skole med traditionel indsko-	0 % (0)	41 % (11)	6 % (2)	17 % (13)
Lige gode forudsætninger	7 % (1)	30 % (8)	26 % (9)	23 % (18)
Ved ikke	13 % (2)	7 % (2)	14 % (5)	12 % (9)
Total	100 % (15)	100 % (27)	100 % (35)	100 % (77)

Blandt medarbejderne er der samlet set færre "tvivlere". Her foretrækker 48 % en skole med KRAI, mens 1 % foretrækker en skole med traditionel indskoling. Det er dog vigtigt at bemærke, at der imellem skolerne er stor forskel på vurderingerne. På Malling Skole er forældrene delte på spørgsmålet. 41 % af medarbejderne mener, at en skole med traditionel indskoling giver de bedste forudsætninger for børnenes overgang fra dagtilbud til skole, mens 22 % mener, at det er skoler med KRAI. Vi har af anonymitetshensyn ikke splittet data på dagtilbud/skolen undervisningsdel/skolens fritidsdel.

7.2.2 Opsummering

Flertallet af medarbejderne i dagtilbud og flertallet af forældrene mener, at KRAI gør at børnene kan starte når de er klar. Et centralt redskab til brug i fælles vurdering af børnenes skoleparathed er status- og udviklingssamtalerne (SUS). Langt de fleste medarbejdere i dagtilbud vurderer, at SUS er et godt redskab til formålet. Selvom medarbejderne på skolen er knap så overbeviste, måske fordi kendskabet til redskabet her er mindre, så er der en generel tendens til en positiv vurdering af SUS. Selvom nogle medarbejdere mener, at der bruges mange ressourcer på skolestarten nu, så er tendensen, at man er tiltagende indstillede på, at levere det der skal til, fordi man kan se, at børnene er mere trygge end før, og at indskoling er forbedret. Samlet set vurderes en skole med KRAI, at give de bedste forudsætninger for en god skolestart.

7.3 Samarbejde

I dette afsnit ser vi nærmere på samarbejdet mellem de involverede aktører i KRAI. Indledningsvist kan det konstateres, at der er udpræget enighed om, at det samarbejde, som særligt manifesterer sig i A.I. gruppen, har medført en styrkelse af samarbejdet mellem lærere og pædagoger på skolen. Dette er 84 % meget enige eller enige i vurderingen af (tabel 47). Af kvalitative interview med medarbejdere uddybes dette samarbejdes kvalitet i beretninger om, at samarbejdet giver et bedre helhedsbillede af børnene, og at de forskellige tilgange dermed også styrker barnet/eleven.

Tabel 47. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "KRAI styrker samarbejdet mellem lærere og pædagoger på skolen"? (medarbejdere: skole)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	70 % (7)	29 % (4)	44 % (11)	45 % (22)
Enig	20 % (2)	57 % (8)	36 % (9)	39 % (19)
Hverken enig eller uenig	10 % (1)	14 % (2)	12 % (3)	12 % (6)
Uenig	0 % (0)	0 % (0)	4 % (1)	2 % (1)
Meget uenig	0 % (0)	0 % (0)	4 % (1)	2 % (1)
Ved ikke	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

Et flertal af medarbejderne, på samlet set 47 %, er meget enige eller enige i, at KRAI styrker samarbejdet mellem dagtilbud og skole (tabel 48). Selvom medarbejderne på Malling Skole overvejende er mere enige end uenige i udsagnet, så er de mindre positive end på de øvrige skoler.

Tabel 48. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "KRAI styrker samarbejdet mellem skole og dagtilbud"? (medarbejdere: skole og dagtilbud)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	20 % (3)	11 % (3)	9 % (3)	12 % (9)
Enig	67 % (10)	19 % (5)	34 % (12)	35 % (27)
Hverken enig eller uenig	13 % (2)	63 % (17)	34 % (12)	40 % (31)
Uenig	0 % (0)	0 % (0)	6 % (2)	3 % (2)
Meget uenig	0 % (0)	4 % (1)	6 % (2)	4 % (3)
Ved ikke	0 % (0)	4 % (1)	11 % (4)	6 % (5)
Total	100 % (15)	100 % (27)	100 % (35)	100 % (77)

Sammenlignes tabel 49 og tabel 50 fremgår det, at medarbejdere i henholdsvis dagtilbud og skole fordeler sig ens i vurderingerne af, hvorvidt samarbejdet med medarbejderne fra henholdsvis skole og dagtilbud er forbedret. Der er således ikke tale om en splittelse mellem institutionernes oplevelser, men om forskellige individuelle oplevelser uafhængigt af tilknytning.

Tabel 49. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "KRAI har forbedret mit samarbejde med medarbejdere fra skolen"? (medarbejdere: dagtilbud)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	40 % (2)	8 % (1)	0 % (0)	11 % (3)
Enig	60 % (3)	15 % (2)	0 % (0)	18 % (5)
Hverken enig eller uenig	0 % (0)	38 % (5)	70 % (7)	43 % (12)
Uenig	0 % (0)	23 % (3)	20 % (2)	18 % (5)
Meget uenig	0 % (0)	8 % (1)	10 % (1)	7 % (2)
Ved ikke	0 % (0)	8 % (1)	0 % (0)	4 % (1)
Total	100 % (5)	100 % (13)	100 % (10)	100 % (28)

Tabel 50. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "KRAI har forbedret mit samarbejde med medarbejdere fra dagtilbuddet"? (medarbejdere: skole)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	20 % (2)	0 % (0)	4 % (1)	6 % (3)
Enig	60 % (6)	14 % (2)	12 % (3)	22 % (11)
Hverken enig eller uenig	20 % (2)	57 % (8)	32 % (8)	37 % (18)
Uenig	0 % (0)	21 % (3)	32 % (8)	22 % (11)
Meget uenig	0 % (0)	7 % (1)	8 % (2)	6 % (3)
Ved ikke	0 % (0)	0 % (0)	12 % (3)	6 % (3)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

Det skal dog her bemærkes, at ganske få individer kan flytte procenttallene betydeligt. Desuden bør det bemærkes, at der er nogle, der af helt praktiske årsager arbejder mere sammen med skole/dagtilbud end andre. Vurderingerne behøver således ikke at være en kritik af den ene eller den anden organisationsform, men blot konstateringer.

De kvalitative interviews peger på, at samarbejdet mellem dagtilbud og skole og mellem medarbejderne er forbedret, men at der er potentialer at høste, efterhånden som man bliver mere erfarne i samarbejdet og bliver bedre til at give feedback og evaluere på hindandens arbejde.

Af tabel 51 fremgår det, at 39 % af medarbejderne mener, at KRAI giver de bedste forudsætninger for samarbejde mellem dagtilbud og skole. 6 % mener, at den traditionelle skolestart giver de bedste forudsætninger, mens 44 % mener, at de er lige gode. KRAI vurderes således at give de bedste forudsætninger, men der er stadig et forbedringspotentiale at høste. Vurderet i perspektivet af de kvalitative interview er tendensen, at det er forandringsprocessen, der er besværlig for aktørerne, mens et fåtal er kritiske overfor, om skolestarten medfører en forbedring for børnene i KRAI.

Tabel 51. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for samarbejdet mellem medarbejdere i dagtilbud og skole? (medarbejdere: skole og dagtilbud)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	60 % (9)	30 % (8)	37 % (13)	39 % (30)
Skole med traditionel indsko-	0 % (0)	11 % (3)	6 % (2)	6 % (5)
Lige gode forudsætninger	27 % (4)	56 % (15)	43 % (15)	44 % (34)
Ved ikke	13 % (2)	4 % (1)	14 % (5)	10 % (8)
Total	100 % (15)	100 % (27)	100 % (35)	100 % (77)

7.3.1 Opsummering

Samarbejdet mellem dagtilbud og skole, og medarbejderne imellem, er forbedret efter implementeringen af KRAI, og der er yderligere potentialer at høste efterhånden, som man bliver mere erfarne i samarbejdet og bliver bedre til at give feedback og evaluere på hinandens arbejde. Tendensen er, at det er forandringsprocessen, der er besværlig for aktørerne, mens kun et fåtal er kritiske overfor om, skolestarten medfører en forbedring for børnene i KRAI. Samlet set vurderes KRAI at give de bedste forudsætninger for samarbejdet mellem dagtilbud og skole.

7.4 Overgang til mellemtrin

Et godt eksempel på, at der løbende bliver arbejdet med at forbedre kommunikation og samarbejde med forældrene, er forløbet omkring overgang til mellemtrin på Malling Skole. Det fremgik bl.a. af en særlig evaluering på Malling Skole, at en større gruppe forældre til især de første årgange i KRAI var meget utilfredse med forløbet omkring begyndelsen på KRAI, og i det hele taget kritiske overfor KRAI som indskolingsmodel. Ifølge interviewene var man derfor særligt opmærksomme på, at arbejde med organiseringen og samarbejdet i forbindelse med overgange til mellemtrinnet. Det er sandsynligt, at det er denne indsats, der afspejler sig i den næsten overvældende (set i sammenhæng med andre tilfredshedsmaal i Malling) tilfredshed, der er blandt forældrene, med den måde 3. klasserne blev dannet på. Således er 86 % af forældrene meget tilfredse eller tilfredse hermed (tabel 52). Samlet set er forældretilfredsheden på alle KRAI-skoler på 71 %. Ifølge kvalitative interviews med ledelse og medarbejdere på de to andre skoler, vurderer de selv, at dannelsen af 3. klasser og informationsprocessen kan forbedres. Tilfredshedsheden er dog allerede der ganske pæn.

Tabel 52. Hvor tilfreds eller utilfreds er du med den måde, hvormed 3. klasserne blev dannet på? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget tilfreds	14 % (3)	49 % (17)	23 % (7)	31 % (27)
Tilfreds	43 % (9)	37 % (13)	40 % (12)	40 % (34)
Hverken tilfreds eller util-	29 % (6)	6 % (2)	10 % (3)	13 % (11)
Utilfreds	0 % (0)	0 % (0)	17 % (5)	6 % (5)
Meget utilfreds	5 % (1)	6 % (2)	10 % (3)	7 % (6)
Ved ikke	10 % (2)	3 % (1)	0 % (0)	3 % (3)
Total	100 % (21)	100 % (35)	100 % (30)	100 % (86)

Også i de øvrige spørgsmål til forældrene om deres barns overgang til mellemtrinnet, ligger forældrenes tilfredshed højt. Det gælder, hvorvidt barnet i god tid vidste, det skulle videre til 3. klasse (se tabel 61 i bilag 1), og om barnet var trygt i overgangen (tabel 62 i bilag 1), informationen (tabel 63 i bilag 1) og om barnet faldt godt til (tabel 64 i bilag 1).

8. FORÆLDRESAMARBEJDE

I det følgende afsnit kigger vi nærmere på medarbejdere og forældres oplevelse af samarbejdet forældre imellem og samarbejdet mellem skole og forældre.

Blandt medarbejderne mener 47 %, at en skole med traditionel indskoling og en skole med KRAI giver lige gode forudsætninger for et godt forældresamarbejde (tabel 53). Kun 12 % af medarbejderne mener, at en skole med KRAI giver bedre forudsætninger for et godt forældresamarbejde.

Tabel 53. Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for et godt forældresamarbejde? (medarbejdere)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	10 % (1)	14 % (2)	12 % (3)	12 % (6)
Skole med traditionel indsko-	10 % (1)	36 % (5)	28 % (7)	27 % (13)
Lige gode forudsætninger	50 % (5)	43 % (6)	48 % (12)	47 % (23)
Ved ikke	30 % (3)	7 % (1)	12 % (3)	14 % (7)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

På dette punkt adskiller forældrenes mening sig fra medarbejdernes, i det kun 36 % af forældrene mener, at en skole med traditionel indskoling og en skole med KRAI giver lige gode forudsætninger for forældresamarbejdet, og hele 48 % mener, at en skole med traditionel indskoling giver de bedste forudsætninger (tabel 54).

Tabel 54. Hvor tilfreds eller utilfreds du er med "den løbende information om dit barns skoledag"? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Skole med KRAI	10 % (7)	3 % (5)	8 % (16)	7 % (28)
Skole med traditionel indsko-	49 % (36)	58 % (90)	39 % (73)	48 % (199)
Lige gode forudsætninger	33 % (24)	31 % (47)	42 % (80)	36 % (151)
Ved ikke	8 % (6)	8 % (12)	11 % (20)	9 % (38)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

De modstridende opfattelser af forældresamarbejdet, kan skyldes uklarhed om, hvad forældresamarbejdet dækker over. Forældresamarbejdet kan både forstås som samarbejdet forældre imellem og samarbejdet mellem skole og forældre, altså skole-hjemssamarbejdet. Kigger man på et andet spørgsmål stillet til forældrene vedrørende tilfredsheden med information, tyder det på, at forældrene forstår forældresamarbejde, som samarbejde mellem forældrene. I forhold til spørgsmålet om information er 62 % af forældrene tilfredse eller meget tilfredse med den løbende information om deres barns skoledag, 18 % er utilfredse eller meget utilfredse med informationen, mens 19 % er hverken tilfredse eller utilfredse (tabel 55).

Tabel 55. . Vurderer du, at en skole med KRAI eller en skole med en mere traditionel skolestart giver de bedste forudsætninger for et godt forældresamarbejde (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget tilfreds	11 % (8)	10 % (15)	19 % (35)	14 % (58)
Tilfreds	52 % (38)	50 % (77)	46 % (86)	48 % (201)
Hverken tilfreds eller util-	25 % (18)	17 % (26)	18 % (34)	19 % (78)
Utilfreds	10 % (7)	12 % (19)	13 % (24)	12 % (50)
Meget utilfreds	1 % (1)	10 % (15)	5 % (9)	6 % (25)
Ved ikke/ ikke relevant	1 % (1)	1 % (2)	1 % (1)	1 % (4)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

Da tilfredsheden blandt forældre er højere med den løbende information end med forældresamarbejde, kan det tyde på, at de fleste forældre forstår ordet "forældresamarbejde" som samarbejde forældre imellem – selvfølgelig med det forbehold, at løbende information ikke dækker alle aspekter af skole-hjemsamarbejdet. Forældrenes vurdering af, at en skole med et traditionelt indskolingsforløb, giver bedre forudsætninger for forældresamarbejdet, gælder altså sandsynligvis samarbejdet forældre imellem.

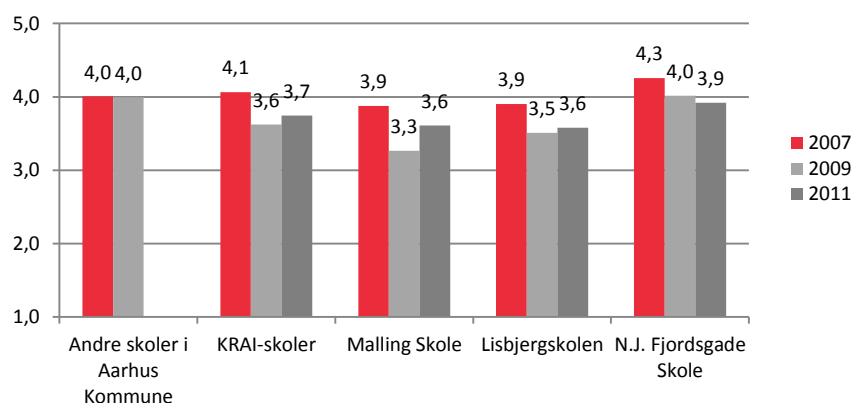
Fokusgruppeinterview med medarbejdere og ledere peger på, at netop samarbejdet forældre imellem kan have det svært. Medarbejdere og ledere fortæller, at forældrene har sværere ved at etablere relationer med hinanden, fordi både aldersintegrerede og kompetencedifferentierede hold løbende ændrer sammensætning. Fire gange årligt ruller forældre ind, og én gang om året ruller forældre ud. For eksempel har forældrene sværere ved at finde ud af, hvem de kan ringe til for at lave legeaftaler til deres børn, og hvilke børn de skal invitere til børnefødselsdage. Udfordringen er, at få forældrene til at engagere sig, selvom børnene ruller videre. Grundlæggende skal forældre-tilforældresamarbejdet fungere på samme måde i KRAI, som det gør i en børnehave eller i en vuggestue, men medarbejderne oplever, at forældrene stiller andre krav til samarbejdet i skolen end til samarbejdet på daginstitutionen. I Malling har man taget konsekvensen af, at KRAI stiller forældrene i en helt ny situation, og udarbejder en køreplan for, hvordan samarbejdet kan fungere. Tiltagene går blandt andet ud på, at erfarne forældre ringer nye forældre op, og fortæller hvad man gør med fødselsdags osv., og at forældrene får en kalender for, hvornår der starter nye børn, så de selv kan lave arrangementer, hvor de nye forældre bydes velkommen.

I fokusgruppeinterviewene, mener flere medarbejdere, at KRAI giver gode muligheder for et godt samarbejde mellem skole og forældre. For eksempel mener en medarbejder, at KRAI skaber bedre forudsætninger end tidligere, fordi forældrene starter i mindre grupper, og pædagoger og lærere dermed har mere tid til de enkelte forældre. Flere medarbejdere peger også på det nyttige i, at en SFO-pædagog følger børnene hele dagen, så forældrene kan få information og feedback fra SFO-pædagogen, når de henter barnet om eftermiddagen. På Lisbjerg Skole er kontakten til forældrene lagt over på en primærvoksen, mens faglærerne har mindre kontakt med forældrene. Medarbejderne oplever, at ordningen fungerer godt, fordi den primære voksne har kontakt til færre forældre, og fordi den primære voksne følger barnet gennem hele indskolingsforløbet i modsætning til faglæreren.

Selvom medarbejdere og ledere ikke oplever, at samarbejdet mellem skole og forældre er blevet dårligere, viser tilfredshedsundersøgelsen blandt forældrene, at tilfredsheden er faldet en smule i

den periode KRAI har været i gang. Målt på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er meget utilfreds, og 5 er meget tilfreds, er gennemsnittet faldet fra 4,1 i 2007 til 3,7 i 2011 (figur 14). På Malling Skole er tilfredsheden med skole-forældresamarbejdet, dog steget fra 3,3 i 2009 til 3,6 i 2011.

Figur 14. Samarbejdet mellem skole og hjem. Hvor tilfreds er du med samarbejdet mellem skole og hjem på en skala fra 1 (meget utilfreds) til 5 (meget tilfreds)? Forældre gennemsnit

Note til figur 14: Data for 2011 er indsamlet som del af slutevalueringen. Data for andre skoler foreligger ikke p.t.

Overordnet kan det konkluderes, at samarbejdet mellem forældre har det sværere i en skole med KRAI, fordi både aldersintegrerede og kompetencedifferentierede hold løbende skifter elevsammensætning. Medarbejdere og forældre har modstridende opfattelser af samarbejdet mellem skole og forældre. Forældrene er blevet mindre tilfreds med samarbejdet i løbet af KRAI-perioden, mens medarbejderne oplever, at KRAI styrker kontakten til forældrene.

8.1.1 Opsummering

Overordnet kan det konkluderes, at samarbejdet mellem forældre har det sværere i en skole med KRAI, fordi både aldersintegrerede og kompetencedifferentierede hold løbende skifter elevsammensætning. Medarbejdere og forældre har modstridende opfattelser af skole-hjemsamarbejdet. Forældrene er blevet mindre tilfredse med samarbejdet i løbet af KRAI-perioden, mens medarbejderne oplever, at KRAI styrker kontakten til forældrene.

8.2 Information og vejledning til forældre

En væsentlig udfordring for KRAI har været de nye forhold og betingelser for samarbejdet med og informationen til forældre. Dels i forbindelse med skoleparathedsvurderingerne, og dels i forhold til den løbende information om den nye undervisningsform og organisering under hele indskolingsforløbet. Det fremgår af tabel 56, at forældrene for flertallets vedkommende (66 %) er tilfredse eller meget tilfredse. Imidlertid er hver femte af forældrene utilfredse eller meget utilfredse, hvilket selvsagt ikke skal overses.

Tabel 56. Hvor tilfreds eller utilfreds du er med "mængden af information om KRAI inden dit barn startede i skole"?
(forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget tilfreds	12 % (9)	9 % (14)	14 % (26)	12 % (49)
Tilfreds	49 % (36)	41 % (63)	44 % (84)	44 % (183)
Hverken tilfreds eller util-	25 % (18)	10 % (15)	20 % (37)	17 % (70)
Utilfreds	7 % (5)	15 % (23)	15 % (28)	13 % (56)
Meget utilfreds	1 % (1)	12 % (19)	5 % (9)	7 % (29)
Ved ikke/ ikke relevant	5 % (4)	13 % (20)	3 % (5)	7 % (29)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

Af kvalitative interview fremgår det, at det i nogle situationer har været vanskeligt at give forældre tilfredsstillende information, simpelthen fordi man selv – på skolen eller i dagtilbuddene – har været i tvivl om, hvilken information man skulle give. Der er stadig en del udviklingsarbejde, der skal gøres, men det er indtrykket, at det efterhånden som KRAI har udviklet sig og fundet sine former, er blevet klarere, hvad der skal informeres om, og hvordan der skal vejledes. Herunder er også mere præcist og gennearbejdet informationsmateriale blevet udformet. Vanskelighederne afspejler sig i, at 25 % af medarbejderne i dagtilbuddene ikke er enige i, at de er godt rustede til at informere kommende forældre om KRAI (tabel 57). 32 % er hverken enige eller uenige, mens 43 % angiveligt føler sig godt rustede. Der er ikke store variationer mellem lokaldistrikterne i denne sammenhæng.

Tabel 57. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "Jeg føler mig godt rustet til at informere de kommende forældre til elever på X Skole om KRAI"? (medarbejdere: dagtilbud)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	20 % (1)	8 % (1)	10 % (1)	11 % (3)
Enig	40 % (2)	46 % (6)	10 % (1)	32 % (9)
Hverken enig eller uenig	40 % (2)	23 % (3)	40 % (4)	32 % (9)
Uenig	0 % (0)	23 % (3)	40 % (4)	25 % (7)
Meget uenig	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Ved ikke/ ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (5)	100 % (13)	100 % (10)	100 % (28)

Flere medarbejdere på skolerne end i dagtilbuddene føler sig godt rustet. Samlet set føler 74 % sig godt forberedte på at informere om KRAI (tabel 58). På Malling skole er medarbejderne dog mere i tvivl. Her er det til sammenligning kun 43 % af medarbejderne, der føler sig rustede til informere forældrene om KRAI. Det er evaluators opfattelse, at usikkerheden kan skyldes forandringsprocessen og i det hele taget en svær begyndelse.

Tablet 58. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "Jeg føler mig godt rustet til at informere forældrene om KRAI" (medarbejdere: skole)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	40 % (4)	14 % (2)	40 % (10)	33 % (16)
Enig	50 % (5)	29 % (4)	44 % (11)	41 % (20)
Hverken enig eller uenig	10 % (1)	29 % (4)	16 % (4)	18 % (9)
Uenig	0 % (0)	21 % (3)	0 % (0)	6 % (3)
Meget uenig	0 % (0)	7 % (1)	0 % (0)	2 % (1)
Ved ikke/ ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

Ifølge fokusgruppeinterviews med ledelserne i lokaldistrikterne er der opmærksomhed omkring disse forhold, og man arbejder angiveligt løbende på at styrke såvel medarbejdernes forberedthed og den generelle og løbende information til forældrene.

8.2.1 Opsummering

Størstedelen af forældrene er tilfredse med mængden af information omkring deres barns skolestart. Af de kvalitative interviews fremgår det, at det i visse situationer, har været svært at informere, fordi den konkrete udarbejdelse stadig var under udvikling. Flere medarbejdere i skolerne end i dagtilbuddene føler sig godt rustede til at informere kommende forældre. Ledelserne i lokaldistrikterne er opmærksomme på dette forhold og arbejder løbende på at ruste medarbejderne bedre.

9. FYSISKE RAMMER

I dette kapitel skal det ganske kort konstateres, at Lisbjergskolens fysiske rammer er velegnet til KRAI, mens de to andre skoler er mindre velegnede. Der er således 85 % af forældrene fra Lisbjergskolen, der er enige i, at skolen er velegnet til KRAI. 10 % af forældrene på Malling Skole og 20 % af forældrene på N. J. Fjordsgade Skole er enige heri (tabel 59).

Blandt medarbejderne er 90 % på Lisbjergskolen enige i, at de fysiske rammer er velegnede til KRAI. Dette er der ingen medarbejdere på de to andre skole, der er enige i (tabel 60). Disse vilkår skal naturligvis også indgå i en samlet vurdering af KRAI på de tre skoler. Dels i relation til at skabe en velfungerende dagligdag i indskolingsforløbet, men også i relation til samarbejdet mellem de involverede institutioner. Her skal det yderligere erindres, at den fysiske afstand mellem institutionerne er størst i Malling lokaldistrikt

Tabel 59. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "Skolens fysiske rammer er velegnede til KRAI"? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	29 % (21)	0 % (0)	6 % (11)	8 % (32)
Enig	56 % (41)	10 % (15)	14 % (26)	20 % (82)
Hverken enig eller uenig	10 % (7)	26 % (40)	31 % (59)	25 % (106)
Uenig	1 % (1)	33 % (51)	34 % (64)	28 % (116)
Meget uenig	0 % (0)	29 % (45)	11 % (21)	16 % (66)
Ved ikke	4 % (3)	2 % (3)	4 % (8)	3 % (14)
Ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (73)	100 % (154)	100 % (189)	100 % (416)

Tabel 60. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "Skolens fysiske rammer er velegnede til KRAI"? (medarbejdere: skole)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	20 % (2)	0 % (0)	0 % (0)	4 % (2)
Enig	70 % (7)	0 % (0)	0 % (0)	14 % (7)
Hverken enig eller uenig	10 % (1)	0 % (0)	8 % (2)	6 % (3)
Uenig	0 % (0)	57 % (8)	36 % (9)	35 % (17)
Meget uenig	0 % (0)	43 % (6)	56 % (14)	41 % (20)
Ved ikke	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (10)	100 % (14)	100 % (25)	100 % (49)

10. DATAINDSAMLING OG METODE

Slutevalueringen er en afdækning af de involverede aktørers erfaringer, oplevelser og vurderinger af KRAI. Derudover er indikatorer som fx trivselsmålinger, læsetest, alder ved skolestart, elevfravær mv. inddraget til belysning af, eller kontrol for, virkninger. Via dette samspil mellem kilder, som inden for det muliges omfang, belyser og kontrollerer gensidigt, styrkes evalueringens resultater. Slutevalueringen viser ikke 'virkeligheden', men tager temperaturen på processen, udvalgte resultater og fokuserer på udvalgte målsætninger. Slutevalueringen kan ikke evidensbaseret isolere KRAIs effekt, men den kan opsamle, præsentere og analysere de erfaringer og vurderinger, som aktørerne har gjort, samt de vurderinger, som KRAI-projektets interessenter er fremkommet med.

Kilder:

- ✓ Midtvejsevalueringer af KRAI-projektet
- ✓ Særlig evaluering i Malling lokaldistrikt, 2010
- ✓ Elevernes trivsel – Store trivselsdag, 2010
- ✓ Alder ved skolestart – Ledelsesinformationssystemet
- ✓ Gennemsnitligt antal fraværsdage pr. elev
- ✓ Kommunal læsetest 3. klasse maj 2011
- ✓ Spørgeskemaundersøgelse til forældre
 - ✓ Herunder sammenligning med tidligere forældretilfredshedsundersøgelser
 - ✓ Herunder sammenligninger med forældretilfredshedsundersøgelser i Aarhus Kommune
- ✓ Spørgeskemaundersøgelse til medarbejdere i distrikterne; Lærere og SFO-pædagoger, daginstitutionspædagoger mfl.
- ✓ Kvalitative børneinterview
- ✓ Fokusgruppeinterview med udvalgte medarbejdere i distrikterne
- ✓ Fokusgruppeinterview med ledelser i distrikterne
- ✓ Tværgående fokusgruppeinterview med medarbejdere
- ✓ Kvalitative børneinterview: 9 gruppeinterview (3-5 elever pr. gruppe). Eleverne blev udvalgt i samarbejde med skolerne med det formål så vidt som muligt at repræsentere aldersspredning, kompetenceniveau mv. Interview blev foretaget af ekstern interviewer.

Evaluator har ikke haft til formål at vurdere og bedømme KRAI, men derimod, så nøgternt som muligt, at fremlægge belysende data og de involverede aktørers vurderinger. Derfor er rapportens indhold præget af fremlæggelse af data, aktørvurderinger og analyseresultater, systematisk fordelt efter undersøgelses temaer og fokusområder.

BILAG 1

Tabel 61. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "Mit barn vidste i god tid inden sommerferien, at det skulle videre til 3. klasse/mellemtrinnet"? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	57 % (12)	54 % (19)	47 % (14)	52 % (45)
Enig	33 % (7)	31 % (11)	37 % (11)	34 % (29)
Hverken enig eller uenig	0 % (0)	9 % (3)	0 % (0)	3 % (3)
Uenig	0 % (0)	0 % (0)	7 % (2)	2 % (2)
Meget uenig	0 % (0)	3 % (1)	3 % (1)	2 % (2)
Ved ikke	10 % (2)	3 % (1)	7 % (2)	6 % (5)
Ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (21)	100 % (35)	100 % (30)	100 % (86)

Tabel 62. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "Mit barn var tryk i overgangen fra indskoling til 3. klasse/mellemtrinnet"? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	48 % (10)	43 % (15)	37 % (11)	42 % (36)
Enig	33 % (7)	31 % (11)	27 % (8)	30 % (26)
Hverken enig eller uenig	5 % (1)	14 % (5)	7 % (2)	9 % (8)
Uenig	5 % (1)	6 % (2)	10 % (3)	7 % (6)
Meget uenig	0 % (0)	3 % (1)	17 % (5)	7 % (6)
Ved ikke	10 % (2)	3 % (1)	3 % (1)	5 % (4)
Ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (21)	100 % (35)	100 % (30)	100 % (86)

Tabel 63. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "Som forælder følte jeg mig godt informeret om overgangen til 3. klasse/mellemtrinnet"? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	33 % (7)	40 % (14)	13 % (4)	29 % (25)
Enig	29 % (6)	43 % (15)	17 % (5)	30 % (26)
Hverken enig eller uenig	24 % (5)	6 % (2)	33 % (10)	20 % (17)
Uenig	0 % (0)	6 % (2)	23 % (7)	10 % (9)
Meget uenig	5 % (1)	3 % (1)	10 % (3)	6 % (5)
Ved ikke	10 % (2)	3 % (1)	3 % (1)	5 % (4)
Ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (21)	100 % (35)	100 % (30)	100 % (86)

Tabel 64. Hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn "Mit barn faldt hurtigt til på mellemtrinnet"? (forældre)

	Lisbjerg	Malling	N. J. Fjordsgade	Total
Meget enig	48 % (10)	51 % (18)	27 % (8)	42 % (36)
Enig	29 % (6)	31 % (11)	17 % (5)	26 % (22)
Hverken enig eller uenig	5 % (1)	6 % (2)	13 % (4)	8 % (7)
Uenig	14 % (3)	6 % (2)	17 % (5)	12 % (10)
Meget uenig	0 % (0)	3 % (1)	27 % (8)	10 % (9)
Ved ikke	5 % (1)	3 % (1)	0 % (0)	2 % (2)
Ikke relevant	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (21)	100 % (35)	100 % (30)	100 % (86)

EPINIØN